

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SZKOŁY KREATYWNYCH UMYSŁÓW

Wydawca
Grupa Edukacyjna S.A.
ul. Witosa 76
25-561 Kielce

Stowarzyszenie „Nowe Oblicze Edukacji”
ul. Witosa 76
25-561 Kielce

© Grupa Edukacyjna S.A. 2015

Teksty:
dr Teresa Janicka-Panek, Paula Kisiel,
Grażyna Kozioł, Edyta Kraska,
Karolina Mróz, Alina Pieniążek,
dr Renata Zaborek

Zdjęcia
CLAMAR MEDIA Marcin Kosmala

Projekt graficzny, skład,
druk i oprawa
PRO-BIZNES Sebastian Gawroński

Nakład: 500
Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

1. Pomysł na projekt	7
2. Witamy w Szkołach kreatywnych umysłów	9
3. Założenia projektu a podstawa programowa	10
4. Pracownie sanlukańskie	15
5. E-szkoła w e-świecie	20
6. Inteligencje wielorakie	23
7. Twórcze myślenie	28
8. Nauczyciel jako ekspert	33
9. Efektywna współpraca szkoły z rodzicami	36
10. Rozwijamy kreatywność	41
11. Przedsiębiorczość widziana oczami dziecka	49
12. Osiągnięcia projektu	52

1. Pomysł na PROJEKT

Przełom cywilizacyjny, jakiego obecnie doświadczamy, spowodowany jest rosnącą rolą edukacji, bo to właśnie wiedza oraz umiejętności określają jakość kapitału społecznego. Tym samym, w kontekście wyzwań współczesności, podstawą jest odpowiednio przeprowadzona początkowa faza edukacji dzieci, która zapewni im maksymalny rozwój oraz rzetelne przygotowanie do kontynuowania nauki. Placówki edukacyjne, które wprowadzają młodego człowieka w świat wiedzy, powinny rozwijać się tak samo dynamicznie jak otaczający nas świat. Jednakże szkoła nie zawsze jest w stanie samodzielnie podjąć się roli innowatora. Tak też zrodził się pomysł na projekt Szkoły kreatywnych umysłów i jako Beneficjent projektu – Grupa Edukacyjna S.A., podjęła wyzwanie wprowadzenia nowej jakości kształcenia na etapie edukacji wczesnoszkolnej do 48 szkół z całej Polski. Mając świadomość, że nowoczesna szkoła, to nie tylko nowe technologie informacyjno-komunikacyjne oraz e-narzędzia, ale także nowoczesne myślenie, założyliśmy stworzenie w ramach projektu innowacyjnych i interdyscyplinarnych programów nauczania. Odpowiedzieliśmy w ten sposób na określoną potrzebę wprowadzenia do szkół nowoczesnych rozwiązań – nowatorskich programów nauczania oraz najnowszych technologii w codziennej pracy nauczyciela z uczniem. Pomysłodawcy projektu całą swą uwagę poświęcili stworzeniu

szczególnych możliwości rozwoju zarówno dzieci jak i nauczycieli poprzez modernizację treści oraz metod kształcenia. Dzieci rodzą się wszechstronnie uzdolnione i posiadają potencjalnie wybitne inteligencje, a nauczyciele rozwijają ich wiedzę we wszystkich kierunkach. To pewne, że „kreatywne umysły” staną się niezbędne w świecie przyszłości, zdominowanym przez hegemonię nauki i techniki.

Projekt *Szkoły kreatywnych umysłów* realizowany jest w partnerstwie. Grupa Edukacyjna S.A. z Kielc – wydawca podręczników i pomocy dla szkół w Polsce – jest Liderem projektu. Spółka obecna jest na rynku od 1989 roku i oferuje kompleksowe wsparcie dla szkół, uczniów, nauczycieli i rodziców. Wydawnictwo tworzy zespół ludzi, których łączy pasja i wieloletnia praktyka. Oferowane przez nas produkty są efektem pracy doświadczonych metodyków, nauczycieli, ekspertów, rodziców, a także uczniów. Oferta skierowana jest do wszystkich segmentów edukacji. Od lat naszym podstawowym celem ich tworzenia jest wsparcie procesu nauczania i wychowania młodego człowieka.

Wydawnictwo stawia sobie za cel nie tylko odpowiadać na potrzeby i zachodzące w edukacji zmiany, ale przede wszystkim wyprzedzać je i kreować. Dlatego też podejmujemy wyzwania i wiele innowacyjnych działań. Jedną z takich

inicjatyw była realizacja jednego z największych w Europie, pod względem skali i zasięgu, projektu „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy”, który był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS. Było to ogromne przedsięwzięcie oparte na teorii inteligencji wielorakich Howarda Gardnera, które zakładało dostosowanie sposobu nauczania do indywidualnych umiejętności uczniów. Projekt w ciągu trzech lat objął swym działaniem ponad 142 tysiące uczniów z 2.732 szkół w całej Polsce! I zyskał miano „Najlepszej inwestycji w człowieka” – jako zwycięzca w konkursie ogłoszonym przez Ministra Rozwoju Regionalnego w 2010 roku.

Obecnie, Grupa Edukacyjna jako jedyny komercyjny wydawca, jest partnerem rządowego projektu „E-podręczniki do kształcenia ogólnego”

i odpowiada za przygotowanie materiałów interaktywnych do edukacji wczesnoszkolnej. E-podręcznik to doskonałe, multimedialne uzupełnienie tradycyjnych podręczników oraz sposób na wykorzystanie metody nauki przez zabawę.

Partnerem projektu *Szkoły kreatywnych umysłów* jest Stowarzyszenie „Nowe Oblicze Edukacji”, powstałe w 1999 roku. Powołaniu Stowarzyszenia przyświecały dwa cele - rozwój nowych idei i przedstawienie ich szerokiej rzeszy odbiorców. Jego członkami są ludzie w każdym wieku, którzy dzielą pasję do żywych dyskusji i nawiązywania nowych przyjaźni. Stowarzyszenie realizuje wiele ciekawych projektów, organizuje spotkania edukacyjne dla gimnazjalistów i licealistów oraz konferencje dla przedstawicieli świata edukacji.

2. Witamy w SZKOŁACH KREATYWNYCH UMYSŁÓW

Projekt SKU od początku wzbudzał duże zainteresowanie. Zgodnie z założeniem, do projektu zakwalifikowano 48 placówek z całej Polski, choć chętnych było blisko 300. Grupa Edukacyjna S.A. – lider projektu, wraz z partnerem społecznym – Stowarzyszeniem „Nowe Oblicze Edukacji”, opracowała innowacyjne programy nauczania dla edukacji wczesnoszkolnej wraz z bogatą obudową metodyczną udostępnioną nauczycielom na platformie e-learningowej. Przedsięwzięcie zostało objęte honorowym patronatem Kuratorium Oświaty w Kielcach oraz Kieleckiego Parku Technologicznego.

Autorzy programu *Szkoły kreatywnych umysłów*, bazując na swoim wieloletnim doświadczeniu, wiedzieli, że oferowany przez nich program nauczania musi mieć charakter rozbudzający kreatywność, rozwijający zainteresowania, a przede wszystkim musi być ciekawy dla samych uczniów. Opracowane programy są zgodne z podstawą programową, a ich nowatorstwo polega na implikowaniu praktycznych założeń teorii inteligencji wielorakich H. Gardnera i TRIZ-Pedagogiki. TRIZ jest mało popularna w polskiej szkole. Wdrożenie nowatorskiego programu w wybranych placówkach poprzedziły szkolenia nauczycieli prowadzone przez profesjonalnych trenerów. W szkołach stworzono pracownie sanlukańskie, placówki wyposażone zostały w 83 specjalnie dobrane pomoce dydaktyczne oraz sprzęt multimedialny. Dzięki projektowi 1892 uczniów i 99 nauczycieli mogło skorzystać z bogatej oferty pomocy. Programy nauczania wdrażane były na zajęciach obowiązkowych jak i pozalekcyjnych, gdzie zajęcia realizowane były na

podstawie autorskich scenariuszy nauczycieli, które eksponują metody aktywizujące, jak np. metoda projektów, doświadczenia, eksperymenty czy mapy myśli. Zajęcia są tym ciekawsze dla uczniów, że realizowane były z wykorzystaniem TIK - taka forma zajęć doceniona została również przez nauczycieli.

Ogromną popularnością, w szczególności wśród uczniów, okazały się być konkursy zorganizowane w ramach projektu. W dzieciach odezwała się chęć rywalizacji, mieli świadomość, iż dzięki pomysłowości i pracy w grupie, być może wyjadą na wymarzony wyjazd edukacyjny. Radość z wygranej nie miała końca. Dzięki projektowi, aż 9 klas pierwszych i drugich, których kreatywność i przedsiębiorczość wygrały, odwiedziło miejsca przez siebie wybrane. Rodzice także doceniają projekt oraz to, że ich pociechy zdobywają wiedzę w praktyczny i nowatorski sposób. Wielu z nich zauważyło pozytywne zmiany u swoich dzieci. Uczniowie zaczęli chętnie chodzić do szkoły i z przyjemnością zostawali na zajęciach pozalekcyjnych. Stali się otwarci i komunikatywni. Kreatywność kształtowaną w szkole przynoszą do domu i zarażają nią rodziców.

Efekty wdrażania projektu, pozytywne opinie dzieci i ich rodziców oraz nauczycieli determinują nas do podejmowania kolejnych działań mających na celu szeroko rozumiane wsparcie skierowane do placówek oświatowych. Edukacja przyjazna dla dzieci jest zobowiązaniem, któremu jesteśmy wierni od zawsze.

Edyta Kraska
Dyrektor Projektu

3. Założenia projektu a PODSTAWA PROGRAMOWA

Zadaniem szkoły XXI wieku jest kreowanie takiego modelu edukacji, który jest wyzwaniem dla dzieci rozpoczynających naukę. Wymaga to wielu przedsięwzięć, działań i zmian organizacyjnych, które znacząco uwzględniają potrzeby i możliwości dzieci 6-letnich, bowiem muszą być skutecznym środkiem nauki i zabawy. Potrzebom tym odpowiada program edukacji wczesnoszkolnej *Szkoły kreatywnych umysłów*, który w tytule eksponuje podmiotowe i humanistyczne podejście do dziecka i wspomaganie go w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, fizycznym oraz estetycznym i etycznym.

Innowacyjny program nauczania

Innowacyjność opracowanego programu polega na: projektowaniu realizowanych zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem TIK i jego interdyscyplinarności w spójnym ujęciu treści z zakresu edukacji matematycznej, przyrodniczej, technicznej i elementów przedsiębiorczości.

Ważną zaletą oferty są opracowane komplementarne programy do zajęć pozalekcyjnych: *program zajęć pozalekcyjnych edukacji wczesnoszkolnej rozwijających uzdolnienia uczniów* i *program zajęć*

pozalekcyjnych edukacji wczesnoszkolnej z zakresu przewyższania trudności w uczeniu się uczniów. Wskazują one na dostrzeżenie zjawiska różnic indywidualnych w zakresie tempa rozwoju dziecka i wypełnienie w ten sposób istniejącej luki na rynku dotyczącej oferty edukacyjnej dla uczniów o specjalnych potrzebach.

Wyznacznikiem doboru treści zawartych w programach są ściśle określone w podstawie programowej kategorii wiedzy, umiejętności i społecznie akceptowanych zachowań – postaw, ujęte w formie tez i adekwatnych do nich – efektów. Natomiast treści kształcenia, szczegółowa tematyka, proponowane ćwiczenia i problemy do rozwiązania dla ucznia wynikają z dziecięcych zainteresowań, potrzeb i warunków, w których funkcjonują.

Komplementarność programu jest zgodna z obowiązującą podstawą programową, a ich nowatorstwo polega na implikowaniu praktycznych założeń teorii inteligencji wielorakich Howarda Gardnera (z uwzględnieniem m.in. określenia profili inteligencji i indywidualnych stylów uczenia się uczniów) i Teorii Rozwiązywania Innowacyjnych Zadań (TRIZ-Pedagogiki w zakresie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, rozwiązywania problemów, rozwoju kompetencji matematycznych, przyrodniczych i technicznych).

Koncepcja programów SKU wskazuje nauczycielom czego uczyć i w jaki sposób, podkreśla akceptację samodzielnych działań uczniów, potrzebę kształtowania postawy badawczej i przedsiębiorczej. W swoim założeniu uwypukla potrzebę gromadzenia samodzielnych doświadczeń składających się na proces konstruowania wiedzy.

Określone w podstawie programowej edukacji wczesnoszkolnej efekty kształcenia młodszych uczniów zostały dodatkowo zoperacjonalizowane, by ukazać złożoność i wielotorowość działań nauczycielskich oraz odpowiadających im składowych celów, efektów cząstkowych. W oferowanych nauczycielom programach dziecko występuje w roli ucznia, dziecka, kolegi, rówieśnika, ale także w roli osoby prowadzącej małą firmę, zawierającej umowy, kalkulującej wydatki, organizującej różnego rodzaju przedsięwzięcia np. targi, kiermasze, projekty, wystawy, uroczystości szkolne i klasowe.

W założeniach programowych dokonano zestawień i porównań różnych teorii pedagogicznych wskazując na wspólne obszary jako podstawę do konstruowania programów edukacyjnych. Odwołano się m.in. do pedagogiki konstruktywistycznej, brunerowskiej koncepcji reprezentowania rzeczywistości, dydaktyki psychologicznej oraz teorii inteligencji wielorakich H. Gardnera. Bardzo wyraźnie zostało zaakcentowane w proponowanych programach uczenie się przez doświadczenie w wyjątkowych miejscach, z wyjątkowymi przeżyciami, które stanowią szansę skutecznej edukacji uczniów. Kształcenie ma charakter rozbudzający inicjatywę, rozwijający zainteresowania, pobudzający w dziecku gotowość do podejmowania nowych form działalności oraz rozwijający umiejętność samokształcenia i samowychowania.

Program nauczania SKU jest dostosowany do możliwości intelektualnych uczniów klas I-III oraz dzieci rozpoczynających naukę w wieku 6 lat. Ma charakter otwarty i elastyczny, ukierunkowany na pełny rozwój ucznia, uzależniony od indywidualnych predyspozycji i uzdolnień. W swej koncepcji i zawartości treściowej dostosowany jest do okresu rozwojowego dzieci, do ich potrzeb i możliwości. Jest na tyle elastyczny, że nauczyciele z łatwością mogą go zaadaptować do własnego kontekstu kształcenia (wzbogacić lub zmodyfikować). Główną metodą realizacji programu są projekty edukacyjno-badawcze, czyli cykle działań opartych na zainteresowaniach badawczych uczniów.

Program wzbogaca obudowa dydaktyczna, wybrane przez nauczyciela materiały pomocnicze zapewniające każdemu uczniowi osiągnięcie sukcesu, nabycie kompetencji kluczowych niezbędnych w dalszej edukacji. W celu zwiększenia efektywności nauczania, w szkołach stworzone zostały środowiska edukacyjne, na wzór pracowni sanlukańskich, wyposażone w odpowiednio dobrane środki dydaktyczne, umożliwiające zdobywanie wiedzy i nabywanie umiejętności poprzez własne doświadczenie, poszukiwanie, odkrywanie, eksperymentowanie czy przeżywanie. Twórcze rozwiązywanie problemów umożliwia również zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Program przybliży nauczycielowi pierwszego etapu edukacyjnego takie pojęcia, jak *kreatywność*

czy *postawa kreatywna* wraz z rzeczywistym znaczeniem tych pojęć, uwidaczniającym się w przełożeniu na praktykę pedagogiczną. Wskazuje, jak kształtować twórczą postawę, ale również w jaki sposób wykorzystać twórczy potencjał ucznia do rozwijania jego kompetencji matematycznych, przyrodniczo-technicznych i przedsiębiorczych.

Odwołanie się do twórczego rozwoju, jako nadrzędnej wartości w edukacji, jest ideą przewodnią i podstawą tworzenia innowacyjnego programu. Uczniowie o dużej podatności na uczenie się są adresatami programu SKU. W programie uwzględniono założenia pedagogiki TRIZ – Teorii Rozwiązywania Innowacyjnych Zadań, znajdując w niej niezbędne sposoby rozwijania kreatywności, wdrażania uczniów do poszukiwania niestandardowych rozwiązań, łamania schematów i projektowania innowacyjnych rozwiązań.

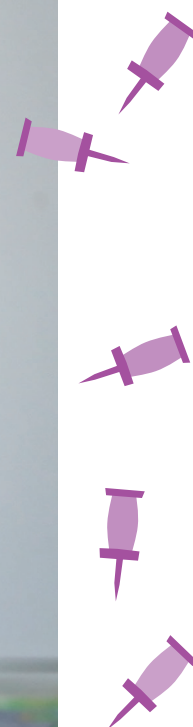
Celem tak rozumianej edukacji jest coraz lepsze i pełniejsze funkcjonowanie ucznia w świecie, zachęcenie go do radzenia sobie ze złożonością otaczającej go rzeczywistości – nie tylko dzięki większej o niej wiedzy oraz nabytym umiejętnościom, ale przede wszystkim dzięki jego świadomej, kreatywnej postawie wobec najbliższego otoczenia społecznego i fizycznego. Takie ujęcie celu edukacji skłoniło autorów programu do rozszerzenia treści określonych w podstawie programowej i uwzględnienia treści dodatkowych. Z całą pewnością niesie

również odmienne, od przyjętego w tradycji pedagogiki, rozumienie ról, a ta zmiana dotyczy zarówno ucznia, jak i jego nauczyciela. Odrzuca się główną ideę tradycyjnego systemu edukacji nastawionej na wychowanie tzw. człowieka „oświeconego”, przeciwstawiając mu odmienny model wychowawczy – taki, którego celem jest człowiek „innowacyjny”.

Celem nauczania w rozumieniu proponowanego tu programu jest kształcenie jednostki pełnowymiarowej, nastawionej nie na odbiór i powielanie otrzymywanych informacji, a przeciwnie – osoby, którą cechuje postawa transgresyjna, która uczy się nie tyle na podstawie podanego wzorca, ile na własnym doświadczeniu. Trudno wyobrazić sobie, żeby ciekawy życia i świata człowiek – uczeń pierwszej, drugiej, trzeciej klasy szkoły podstawowej – pozbawiony był pasji badawczej; wystarczy przyjrzeć się jego zabawie. Zatem umożliwienie mu wykorzystania jego własnej inicjatywy, przedsiębiorczości, a nawet podejmowania ryzyka, wydaje się być korzystniejsze.

Dziecko rozpoczynające naukę w klasie pierwszej jest pełne inwencji, jest ciekawe, wręcz dociekliwe, nierzadko zaskakuje nauczyciela oryginalnymi pytaniami. Dlatego wydaje się, że zadbanie przez nauczyciela o odpowiedni klimat, sprzyjający rozwojowi wyobraźni dziecka, zachęcenie go do zadawania oryginalnych pytań, rozwiązywania problemów twórczych, myślenia dywergencyjnego

go – umożliwia rozwój jego kreatywności, a także takich cech osobowości, jak otwartość, samodzielność i poczucie własnej wartości.

Nowatorskie programy zajęć pozalekcyjnych

Kontynuacją programu nauczania SKU jest program zajęć pozalekcyjnych, których założeniem jest uwzględnienie szeroko rozumianej indywidualizacji zajęć, dobranej odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Projekt SKU proponuje program zajęć pozalekcyjnych dla dzieci z trudnościami w uczeniu się oraz program rozwijający uzdolnienia uczniów.

Program zajęć pozalekcyjnych edukacji wczesnoszkolnej z zakresu przewycięzania trudności w uczeniu się uczniów dla skutecznego organizowania procesu edukacyjnego jest kontynuacją i uszczegółowieniem programu *Szkoły kreatywnych umysłów*. Zawiera propozycje rozwiązań metodycznych, które można zastosować wspierając i wspomagając edukację ucznia klas I-III w zakresie trudności dotyczących opanowania umiejętności czytania, pisania i liczenia – wykorzystując przy tym technologię informacyjno-komunikacyjną w ramach prowadzonych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych. Indywidualizowany program edukacyjny o charak-

terze wspierającym jest nastawiony na usuwanie trudności w uczeniu się oraz wspomaganie rozwoju potencjału uczniów poprzez rozbudzanie w nich gotowości do uczenia się i umożliwienie doskonalenia sposobów kompensowania trudności. Profesjonalnie zorganizowane wspomaganie uwzględnia aktualne wyzwania, zmiany cywilizacyjne i społeczne oraz potrzeby pokolenia cyfrowego. Program może być realizowany w jednorodnych grupach uczniowskich pod względem ich potrzeb edukacyjnych, czyli przez uczniów przejawiających trudności zarówno w czytaniu jak i pisaniu lub liczeniu. Dzieci, u których będą występowały trudności w nauce, może skutecznie wspierać nauczyciel – przy dobrej współpracy z rodzicami. Program wsparcia uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uwzględnia terapeutyczne kształcenie, które zapewnia aktywizację wszystkich sfer rozwoju, funkcji i procesów poznawczych, motorycznych, emocjonalno-społecznych. Program zajęć pozalekcyjnych jest elastyczny i nie zakłada tzw. minimum realizacyjnego, bowiem każdy uczeń jest jednostką dynamiczną, często rozwijającą się nieharmonijnie. Stwarza szansę na odniesienie sukcesu w systemie rywalizacji szkolnej – rywalizacji, która niejednokrotnie podkreśla i eksponuje niepowodzenia ucznia. Dzięki swej przystępności w zakresie uwypuklonej tematyki, systematyczności i logicznej kolejności w realizacji, odwoływaniu się do sytuacji życiowych, program stwarza szansę na świadome i aktywne

uczestnictwo ucznia w procesie edukacyjnym. Swoją dynamicznością zapobiega narastaniu bierności. Planowanie aktywności dziecka w trakcie realizowanego procesu nie wyklucza spontaniczności jego działań i zainteresowań, a wręcz stanowi dla nauczyciela wyznacznik doboru treści. W przyjętych założeniach programu, praca z uczniem mającym trudności w nauce szczególnie inspirowała nauczyciela do systematycznego poszukiwania form organizacji pracy i metod w zakresie oddziaływań dydaktyczno-wyrównawczych, doskonalenia umiejętności twórczej i refleksyjnej interpretacji programu.

Kolejnym programem zajęć pozalekcyjnych dla uczniów edukacji wczesnoszkolnej jest program rozwijający uzdolnienia uczniów, który jest kontynuacją działań i uszczegółowieniem programu *Szkoły kreatywnych umysłów*. Program zakłada projektowanie działań edukacyjnych ukierunkowanych na rozbudzenie poznawcze dzieci w zakresie zainteresowania ich naukami matematyczno-przyrodniczymi i technicznymi, na rozwój inicjatywności, kreatywności i przedsiębiorczości. Wyznaczone cele i zadania zostały oparte na obowiązujących zapisach podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie edukacji wczesnoszkolnej – i poszerzone o dodatkowe, rozszerzające treści – przede wszystkim w edukacji matematycznej, przyrodniczej, technicznej i informatycznej. Ponadto wprowadzono nowe treści dotyczące elementów edukacji finansowej i przedsiębiorczości. Program zajęć pozalekcyjnych edukacji wczesnoszkolnej rozwijający uzdolnienia uczniów jest spójny z zaleceniami Parlamentu Europejskiego uczenia się przez całe życie m.in. poprzez kształcenie kompetencji z zakresu inicjatywności i przedsiębiorczości. Przyjęte rozwiązania programowe wskazują czego uczyć i jak uczyć, by uczniowie mogli rozwijać u siebie postawy badawcze i przedsiębiorcze. Wskazuje na potrzebę gromadzenia samodzielnych doświadczeń składających się na proces konstruowania wiedzy. Określone w podstawie programowej edukacji wczesnoszkolnej efekty kształcenia zostały dodatkowo zoperacjonalizowane, by móc ukazać złożoność i wielotorowość działań edukacyjnych. Ma charakter otwarty i elastyczny, ukierunkowany jest na pełny rozwój ucznia, uzależniony od indywidualnych predyspozycji i uzdolnień.

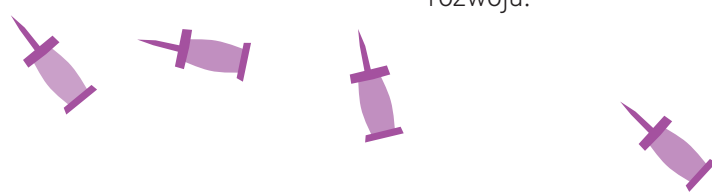
Nauczyciele wdrażający trzy komplementarne innowacyjne programy nauczania dostrzegają zalety ich przyjętych założeń i cenią sobie możliwość ich modyfikowania do uwarunkowań szkolnych, potrzeb i możliwości uczniów. O ich zadowoleniu świadczą zawarte w składanych raportach kwartalnych, wypowiedzi.

Z zainteresowaniem przyjęłam program Szkoły kreatywnych umysłów, zawsze poszukiwałam skutecznych metod nauczania. Zauważyłam, że program ten współbrzmi z moimi oczekiwaniami i pomysłami, dlatego z ogromną nadzieją wpisałam się w jego realizację.

Otrzymaliśmy wartościowy program do kreowania rozwoju dziecka na miarę potrzeb i wyzwań nie dnia dzisiejszego, ale – jutra. Stworzone zostały warunki do osvajania dziecka z zagadnieniami niezbędnymi do funkcjonowania w czasach przyszłych, do rozwijania praktycznych umiejętności przydatnych w życiu za lat kilkanaście. Program skierowany jest do wszystkich uczniów, daje szansę na rozwój zainteresowań, wyłuskiwanie talentów, inspirowanie do działań twórczych i wyzwalanie kreatywności. Otwiera możliwość szerokiej indywidualizacji pracy z dzieckiem. Pozwala wyjść naprzeciw potrzeb uczniów z problemami w nauce i wspierać ich rozwój. A jednocześnie umożliwia wykorzystanie możliwości tych najzdolniejszych. Tych, którzy będą spirytus movens naszej przyszłości. Tych, którzy popchną świat do przodu. Program niezwykle trafnie wskazuje jak zająć się perłkami i utworzyć dla nich drogę szybszego funkcjonowania w rzeczywistości.

Realizacja programu wpływa na rozwój uczniów, motywuje ich do poszukiwania nietypowych rozwiązań podczas stawianych im problemów. Praktyczne działanie, eksperymenty, doświadczenia przynoszą im ogromną radość, dlatego też chętnie uczestniczą w zajęciach. Lubią pracę z tablicą interaktywną. Pozytywnie do realizowanych działań odnoszą się również rodzice.

Nauczyciele są zgodni, że program *Szkoły kreatywnych umysłów* zapewnia wysokiej jakości usługi edukacyjne, a także daje uczniom poczucie, że stoją przed ogromną szansą i mają szerokie możliwości rozwoju.

4. Pracownie SANLUKAŃSKIE

Fundamentem najnowszych koncepcji uczenia się - jest uczenie poprzez działanie, doświadczanie. Stąd też głównym celem edukacji wczesnoszkolnej, stanowiącej podstawę dalszego kształcenia, jest stworzenie optymalnych warunków wszechstronnego i harmonijnego rozwoju osobowości dziecka, wykształcenie go na człowieka twórczego, kreatywnego, inicjatywnego i przedsiębiorczego, umiejącego samodzielnie funkcjonować we współczesnym świecie. Dlatego też realizacja celów i założeń edukacji wczesnoszkolnej wymaga

starannego doboru metod, form pracy i środków dydaktycznych oraz właściwego ich wykorzystania w procesie uczenia się uczniów. Środki te są składnikiem zorganizowanego i realizowanego procesu dydaktycznego, wspierają metody pracy, a także ułatwiają osiągnięcie zamierzonych celów, zwiększają liczbę czynników działających na świadomość i wyobraźnię uczących się. Połączenie działań nauczyciela z zastosowaniem środków dydaktycznych wpływa na stymulację myślenia konwergencyjnego i dywergencyjnego uczniów, ponieważ stwarza

większe możliwości efektywniejszego odbioru przekazywanych treści.

Zdaniem Czesława Kupisiewicza środki dydaktyczne to „przedmioty materialne”, które dostarczają uczniom określonych bodźców oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk oraz ułatwiają im bezpośrednio i pośrednio poznawanie rzeczywistości, wspomagają proces zapoznawania uczniów z nowym materiałem i jego utrwalaniem, kontrolą i oceną stopnia opanowania treści programowych, stosowania zdobytych wiadomości i umiejętności w praktyce. Środki te są niezwykle ważne, szczególnie w edukacji wczesnoszkolnej, bowiem zapoczątkowują sam proces edukacji, następnie wspomagają go w przekazywaniu wiedzy, wreszcie są wykorzystywane do utrwalania przekazanego materiału, do kreowania sytuacji problemowych, dzięki którym można zaciekawić ucznia. Wspomagają również procesy przyswajania nowych pojęć, terminów, faktów i zdarzeń.

Nowoczesne środki dydaktyczne i multimedialne dają nauczycielowi możliwość przedstawiania danego zagadnienia w sposób ciekawy i interesujący dla ucznia. Umożliwiają prezentowanie skomplikowanych eksperymentów, wykresów, diagramów, map oraz pozwalają tworzyć interaktywne symulacje. Wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi dydaktycznych podczas zajęć (np. tablicy interaktywnej), niewątpliwie uatrakcyjnia formę przekazu oraz zwiększa efektywność procesu uczenia się. Jednak to nie sama tablica interaktywna powoduje przyrost wiedzy i umiejętności, a przede wszystkim zaangażowanie, aktywność i twórcza praca ucznia oraz nauczyciela. Ważne jest zatem, aby podczas takich zajęć uczniowie nie byli tylko obserwatorami czynności wykonywanych przez nauczyciela lub swoich kolegów, ale w sposób aktywny i kreatywny w nich uczestniczyli.

Uwzględniając kluczową rolę starannie dobranych środków dydaktycznych w procesie uczenia się uczniów, wyposażono wszystkie szkoły realizujące projekt w sprzęt IT i odpowiednio dobrane środki dydaktyczne, w taki sposób, aby efektywnie wspierały rozwój dzieci. Pozwoliły one na stworzenie w szkołach pracowni sanlukańskich. Nazwa pracowni nawiązuje do włoskiej Accademia di San Luca, która jako pierwsza na świecie w XVI w. zastosowała metodę projektu - progetti (nazywano

tak praktyczne ćwiczenia edukacyjne, które wykonywali studenci architektury w Accademia di San Luca). **W najwcześniejszym, renesansowym ujęciu, określono podstawowe cechy tej metody, czyli orientowanie się na:**

- osobę uczącą się – uczenie się samodzielne poprzez realizację większego przedsięwzięcia;
- rzeczywistość – rozwiązywanie problemów praktycznych w warunkach pozaszkolnych;
- produkt – wykorzystywanie wiadomości z różnych dyscyplin naukowych, aby stworzyć dzieło (projekt) w postaci szkicu, planów lub modelu.

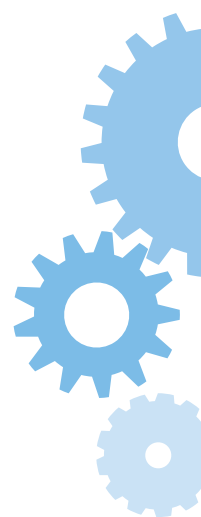
Wykorzystywanie metody projektu w dydaktyce edukacji wczesnoszkolnej wynika wprost z podstawy programowej, a specjalnie dobrany sprzęt IT i pomoce dydaktyczne pozwalają uczniom na zdobywanie wiedzy i umiejętności poprzez własne doświadczenie i eksperymentowanie zgodnie z założeniami projektu SKU.

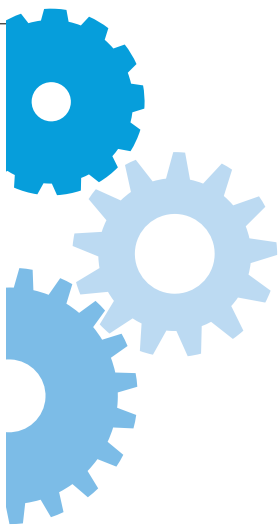
Bogactwo i różnorodność środków dydaktycznych przyczyniło się do wykorzystywania podczas zajęć nowoczesnych i atrakcyjnych form organizacji procesu kształcenia. Skraca czas uczenia się, a w szczególności pobudza się uczniów do aktywnego uczestnictwa w zajęciach.

Pracownie sanlukańskie zostały wyposażone w środki dydaktyczne, aby możliwie najefektywniej wspierały rozwój tych inteligencji, które wg Teorii H. Gardnera mają zasadniczy wpływ na realizację celów projektu, m.in. nabycie umiejętności umożliwiających rozwój kompetencji kluczowych w szczególności w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych, technicznych, ICT, przedsiębiorczości.

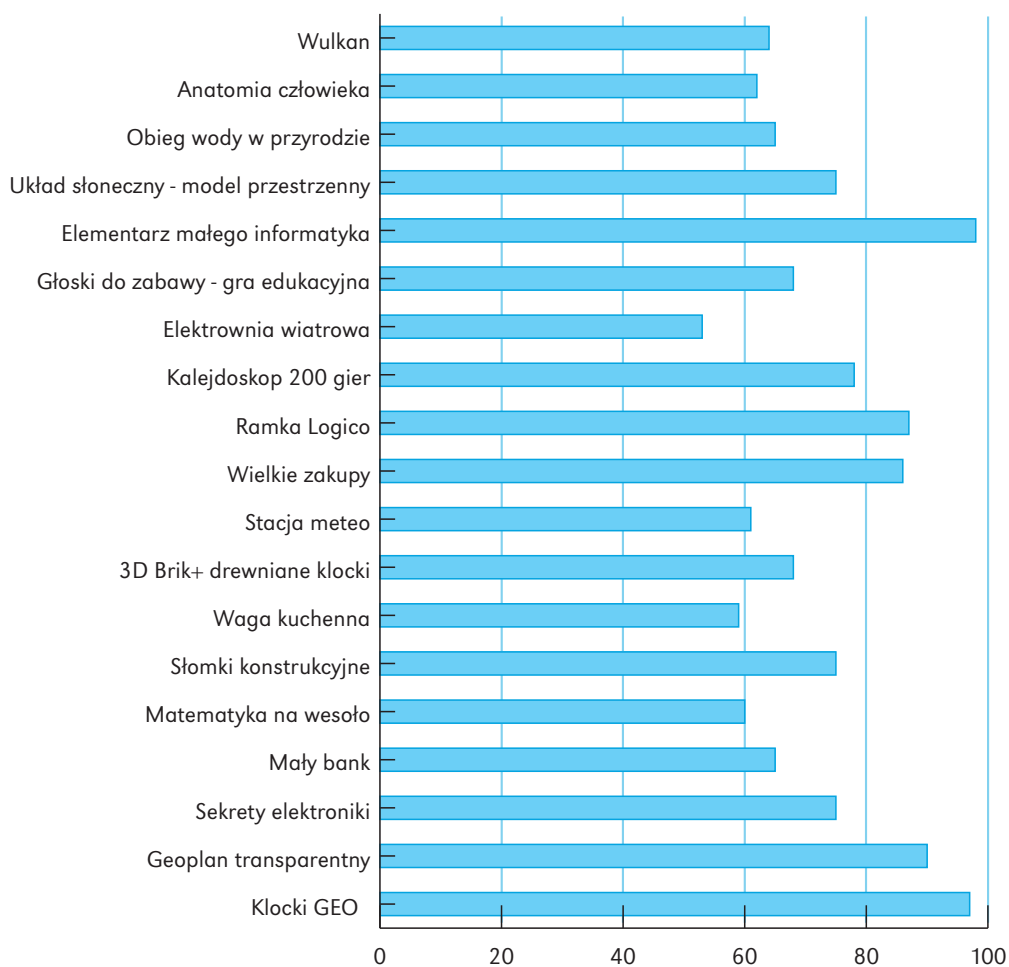
Projekt dostarcza nauczycielom i dzieciom dużo satysfakcji z możliwości korzystania z szerokiego spectrum środków dydaktycznych, które są atrakcyjne poznawczo, sprzyjają rozbudzaniu kreatywności i aktywności uczniów.

Z przeprowadzonych obserwacji zajęć w trakcie monitorowania realizacji projektu oraz opisów zaawansowania w raportach nauczycieli, można uzyskać

Pomoce dydaktyczne powszechnie wykorzystywane przez nauczycieli

informację o stopniu atrakcyjności i powszechności wykorzystywania środków dydaktycznych zarówno przez uczniów jak i samych nauczycieli.

Poniżej prezentujemy zestawienie statystyczne wskazujące na częstotliwość wykorzystywania - w ramach *Szkoły kreatywnych umysłów* - środków dydaktycznych stosowanych podczas realizacji zajęć obowiązkowych i dodatkowych.

Dzieci zaś wskazywały na środki dydaktyczne, które pozwalały im na przyjmowanie postaw badawczych w prowadzonych doświadczeniach i eksperymentach, m.in. wykorzystanie warsztatu mieszania kolorów, malowanie w mleku tęczywisk, wywoływanie tęczy z użyciem pryzmatu, prowadzenie doświadczeń biologicznych - proces biodegradacji różnych materiałów w ziemi oraz na innych podłożach. Cieszyło ich odkrywanie erupcji wulkanu, poznanie zasady działania elektrow-

ni wiatrowej, budowanie obwodów elektrycznych, wytwarzanie prądu z ogórka, składanie szkieletu organizmów żywych.

Uczniowie otrzymali nowoczesne, interesujące i wartościowe środki dydaktyczne. Wypożyczenie sali lekcyjnej na zasadach pracowni sanlukańskiej umożliwia wprowadzanie dzieci już od najmłodszych lat w niezwykle istotne dla dzisiejszego życia i przyszłego świata zagadnienia, takie jak ekonomia, ekologia, świat nauki i techniki, przedsiębiorczość. Pozwala na doświadczanie, eksperymentowanie, konstruowanie, tworzenie, inicjuje nowe rozwiązania, pobudza do podejmowania nadzwyczajnych działań, rozwija wyobraźnię, rozbudza chęć tworzenia, kreatywność. Zaowocuje już w niedalekiej przyszłości cennymi postawami żywymi.

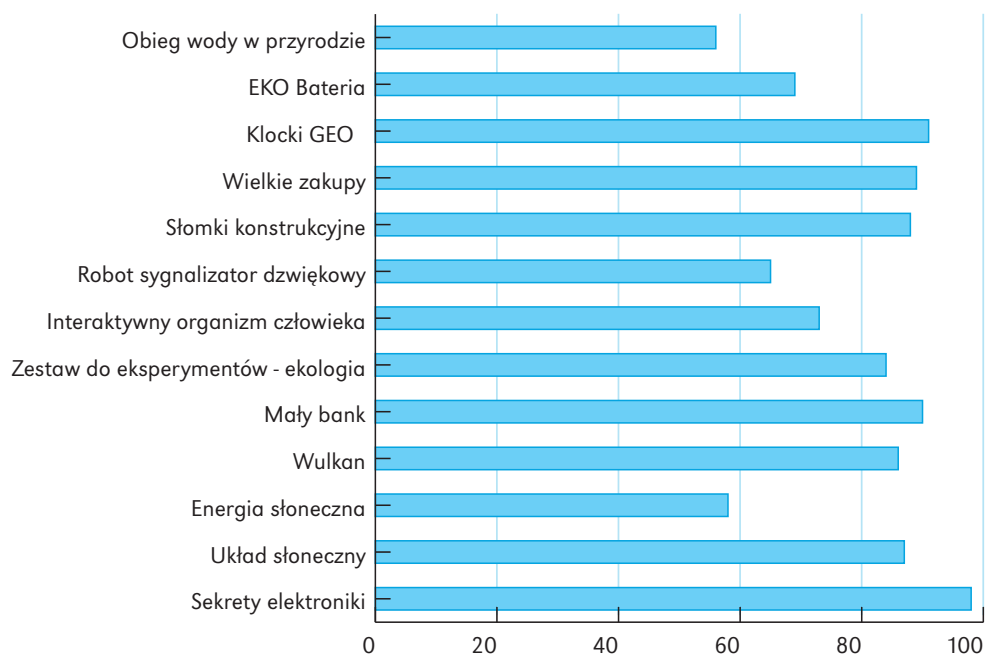

Zajęcia z wykorzystaniem interesujących środków dydaktycznych są satysfakcjonujące zarówno dla nauczyciela, jak i dla dzieci. Wzmagają zaangażowanie uczniów, ich zapał i chęć poznawania. Niecierpliwie pytania: kiedy znowu będziemy przeprowadzać doświadczenia, lub: kiedy wreszcie skonstruujemy robota i doko-

namy obserwacji przez mikroskop... świadczą o gotowości do eksperymentów różnego rodzaju. Są również dowodem na trafny dobór pomocy do nauczania.

wypowiedzi Nauczycieli

Pomoce dydaktyczne, które cieszyły się powodzeniem wśród dzieci

5. E-SZKOŁA W E-ŚWIECIE

Doświadczamy w skali globalnej przemian, które kształtują zupełnie nowy typ społeczeństwa opartego na wiedzy i informacji. Zachodzą w naszym codziennym życiu wręcz rewolucyjne zmiany – nasze zakupy zmieniają się w e-zakupy, a urzędy ewoluują w e-urzędy.

Realizacja projektu *Szkoły kreatywnych umysłów* pozwoliła szkole na wprowadzenie nowoczesnych zmian i zasypanie technologicznej przepaści między dziennikiem papierowym a e-dziennikiem, między tablicą kredową a interaktywną. Beneficjent projektu skierował wsparcie do 48 szkół podstawowych w całej Polsce poprzez stworzenie innowacyjnego programu nauczania, szkolenia nauczycieli i zapewnienia sprzętu IT dla szkoły. Pozwoliło to lepiej odnaleźć się uczniom i nauczycielom w szkolnej e-rzeczywistości.

Dzięki projektowi *Szkoły kreatywnych umysłów* do szkół trafiło nowoczesne wyposażenie – tablice interaktywne, laptopy i projektory multimedialne. Grupa Edukacyjna S.A. podjęła dodatkowe działania na rzecz projektu w postaci przekazania szkołom nieodpłatnego wsparcia - dziennika elektronicznego, który stał się doskonałym uzupełnieniem wyposażenia IT. Dla większości nauczycieli była to nowość, dlatego też przyjęto nowe narzędzie pracy z pewną dozą niepewności. Obawy okazały się bezpodstawne, ponieważ nauczyciele biorący udział w projekcie szybko oswoili się z e-dziennikiem. Jak twierdzi Pani Henryka Cisowska, dyrektor Zespołu Placówek Oświatowych w Oblęgorku, dziennik elektroniczny wspomaga pracę szkoły szczególnie w dokumento-

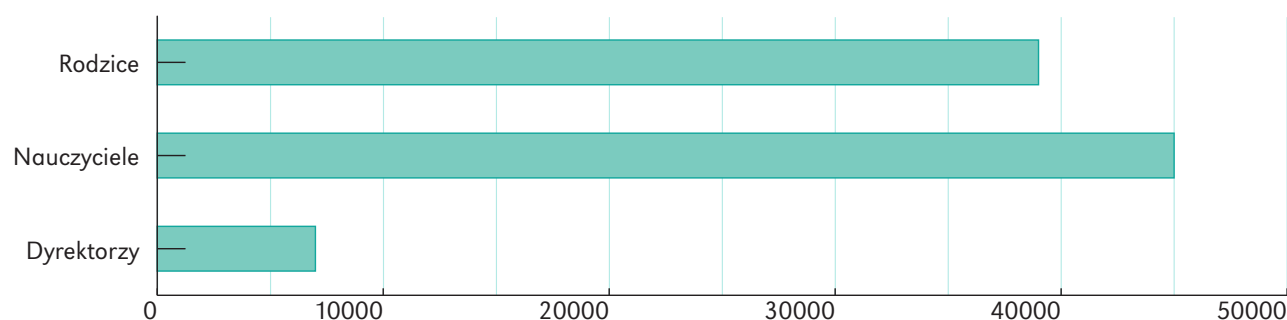
waniu pracy dydaktycznej, przeprowadzaniu analiz, komunikacji z rodzicami. Wszystkie ważne informacje zebrane zostały w jednym miejscu, co ułatwiało prosty i szybki dostęp.

Zajęcia prowadzone w ramach projektu to przede wszystkim praca z zastosowaniem nowoczesnych technologii. Moja sala lekcyjna została wyposażona w bogaty zestaw IT: laptop, projektor multimedialny, optyczną i mobilną tablicę multimedialną WIT. Dało to możliwość nie tylko korzystania z zasobów internetowych podczas zajęć (filmy, zdjęcia itp.), ale także wykorzystania multibooków oraz zadań interaktywnych. Szczególnie jestem zadowolona z tablicy WIT. To bardzo nowoczesny i prosty w obsłudze sprzęt.

*mgr Lucyna Kuryło
– wychowawca w Szkole Podstawowej
w Nowej Wsi Etckiej*

Dziennik elektroniczny, dzięki wielu udogodnieniom (kronika klasy i szkoły, aktualności) daje możliwość na bieżąco śledzenia interesujących wydarzeń. Pomaga to również w zwiększeniu aktywności uczniów i włączeniu rodziców w życie szkoły oraz edukację ich dzieci. Nauczyciele mogli poświęcić więcej uwagi na proces dydaktyczny, ponieważ dzienniki elektroniczne zdejmują z nauczycieli część obowiązków administracyjnych. Wielu nauczycieli obawiało się trudności z samą obsługą dzienników, ale jak twier-

Liczba logowań do e-dziennika projektu SKU

dzi Pani Lucyna Kuryło - obsługa systemu jest bardzo prosta, wręcz intuicyjna. Nauczyciele w razie kłopotów mogli liczyć na pomoc administratorów e-dziennika, którzy okazali się profesjonalistami i nie zostawili użytkownika bez udzielenia mu pomocy.

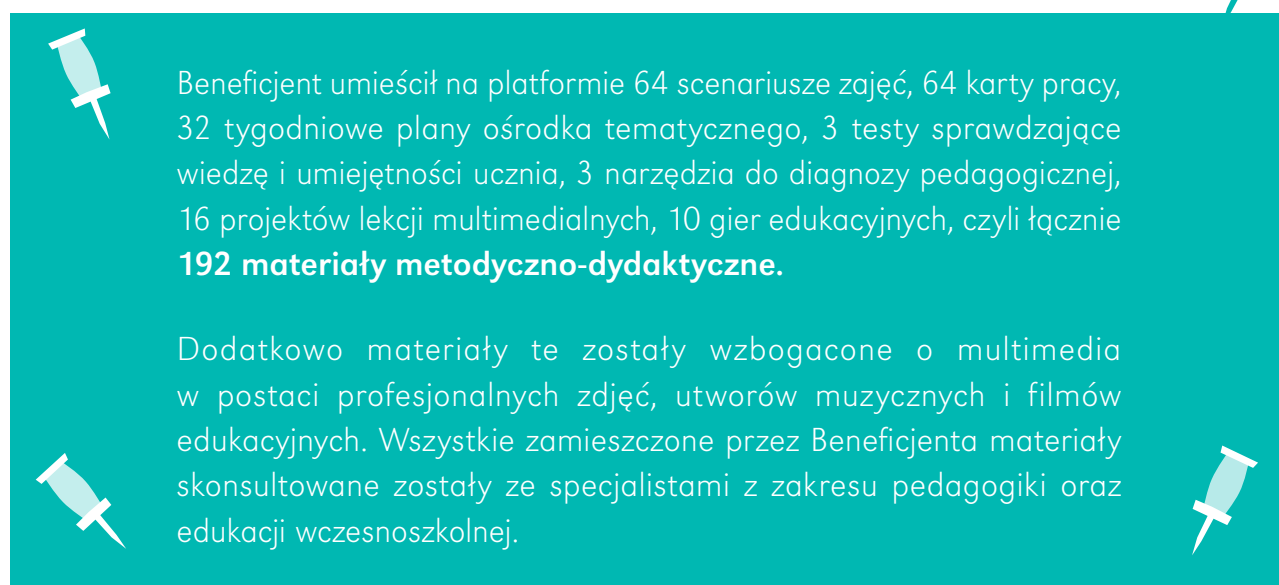
Od początku realizacji projektu najczęściej logowań do e-dziennika mogliśmy zauważyć wśród nauczycieli (ponad 45 tysięcy wejść), kolejną równie zainteresowaną grupą byli rodzice (ponad 39 tysięcy odwiedzin), dyrektorzy natomiast byli zalogowani powyżej 7 tysięcy razy.

Z wykresu wynika zatem, że przeciętny rodzic logował się do dziennika elektronicznego około 4-5 razy w tygodniu. Tak duża liczba logowań rodziców daje podstawy do wniosków, że bariery które kiedyś wydawałyby się nie do pokonania (brak Internetu, niechęć do nowości, brak zaufania do systemów informatycznych i pozorne trudności wynikające z niewiedzy dziennika) dziś już nie istnieją. Dzięki systematycznemu logowaniu do e-dziennika, na-

uczyciele jak i rodzice mieli możliwość poznania jego funkcjonalności i zalet.

Tym sposobem, innowacyjne podejścia pedagogiczne oraz praktyki wspierane są poprzez wykorzystywanie osiągnięć technologicznych, w celu podniesienia jakości uczenia się.

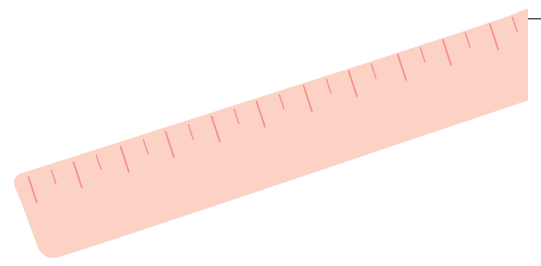
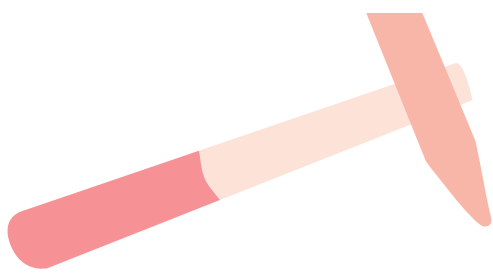
W ramach realizacji projektu utworzona została uniwersalna platforma e-learningowa SKU, służąca do tworzenia własnych tematów lekcji lub publikowania materiałów dydaktycznych już istniejących. Umożliwiła ona kreowanie nowych treści nauczania i udostępniania ich określonej grupie docelowej. Nauczyciel dzięki platformie mógł wykorzystać dany temat w trakcie prowadzonych zajęć dydaktycznych, jak i udostępnić go uczniom nieobecny tego dnia w szkole. Rozbudowane moduły testowe, pozwoliły na kontrolowanie postępów uczniów przez nauczyciela oraz analizowanie uzyskanych wyników z testów sprawdzających.

Beneficjent umieścił na platformie 64 scenariusze zajęć, 64 karty pracy, 32 tygodniowe plany ośrodka tematycznego, 3 testy sprawdzające wiedzę i umiejętności ucznia, 3 narzędzia do diagnozy pedagogicznej, 16 projektów lekcji multimedialnych, 10 gier edukacyjnych, czyli łącznie **192 materiały metodyczno-dydaktyczne**.

Dodatkowo materiały te zostały wzbogacone o multimedia w postaci profesjonalnych zdjęć, utworów muzycznych i filmów edukacyjnych. Wszystkie zamieszczone przez Beneficjenta materiały skonsultowane zostały ze specjalistami z zakresu pedagogiki oraz edukacji wczesnoszkolnej.

6. Inteligencje WIELORAKIE

579832
2363652
2146373

Twórcą teorii inteligencji wielorakich jest amerykański neuropsycholog Howard Gardner. Według H. Gardnera, inteligencja człowieka nie jest jednolitą zdolnością poznawczą. Zasugerował on istnienie dziewięciu zupełnie odmiennych rodzajów inteligencji, różniących się między sobą i związanych z różnymi obszarami mózgu. W jego opinii każdy człowiek ma odmienny profil inteligencji wielorakich i jego odkrycie – w możliwie najwcześniejszym okresie życia – stanowi fundament dla rzetelnego i odpowiedniego kształcenia dla jednostki. Uważa, że każde dziecko jest zdolne,

tylko musi mieć zapewnione odpowiednie środowisko edukacyjne, które będzie inspiracją dla jego rozwoju. Aby taka pomoc była możliwa, konieczne jest stworzenie jak najbardziej wszechstronnych możliwości nauczania, dostosowanych do indywidualnych potrzeb ucznia. Nierzadko zasoby ludzkich zdolności są głęboko ukryte, należy więc stworzyć takie warunki i okoliczności kształcenia, by pomóc w ich odkrywaniu i rozwijaniu. Ważne jest, aby dzieci już na początku swojej edukacji mogły odkrywać różnorodność świata i jednocześnie dowiadywać

się, jakie są ich wrodzone talenty, które będą mogły rozwijać przez całe życie.

Przedstawiając swoją koncepcję szkoły nowoczesnej, skoncentrowanej na jednostce, Howard Gardner podkreśla wagę wieloaspektowego podejścia do inteligencji każdego z uczniów. Apelował o konieczności stworzenia systemu oświaty skoncentrowanego na jednostce, bowiem w jego opinii różne osoby mają zupełnie odmienne umysły, dlatego też system oświaty powinien być tak ukształtowany, aby pozostawał czuły na te różnice. Uważał, że kiedy zdecydujemy się na odejście od szkolnictwa ujednoliconego, potrzebne nam będą wzorce, w których poważnie traktuje się indywidualne profile inteligencji i czyni starania, aby każda osoba miała jak największe osiągnięcia edukacyjne. Profesjonalne określenie profilu inteligencji wielorakich dziecka powinno sugerować nauczycielom, rodzicom i opiekunom, jakie rodzaje zajęć należy zapewnić dziecku w domu, w szkole i podczas zajęć dodatkowych, by zdobywanie i odkrywanie wiedzy stało się dla niego przyjemną zabawą. Poznanie profilu inteligencji dziecka powinno mieć przełożenie na planowanie i projektowanie sytuacji edukacyjnych.

Profil taki powinien być opracowany przed rozpoczęciem procesu nauczania na podstawie przeprowadzonego badania diagnostycznego zarówno dziecka, jak i jego rodziców. Tak przygotowany profil inteligencji powinien być systematycznie uzupełniany i modyfikowany w zależności od dostrzeżonych zmian w wiedzy, umiejętnościach i postawach uczniów. Istotnym elementem takiego działania jest również pozyskanie informacji od opiekunów o dotychczasowym życiu, rozwoju dziecka, co spowoduje świadome ich zaangażowanie w proces edukacyjny. Według Gardnera nauczanie skoncentrowane na jednostce, objawiające się w indywidualnym podejściu do każdego dziecka i uwzględniające jego niepowtarzalny profil inteligencji wielorakich stanowi fundament szkoły nowoczesnej będącej jedyną, rozsądną alternatywą dla systemu edukacji. Szkołę taką są w stanie stworzyć jedynie nauczyciele wyposażeni w dogłębną wiedzę i umiejętności w zakresie teorii IW oraz jej wszechstronnych implikacji pedagogicznych.

Zasadnym zatem jest przytoczenie wyznaczonych i opisanych przez Gardnera ośmiu typów inteligencji: logiczno-matematycznej, językowej, przyrodniczej, muzycznej, przestrzennej, cielesno-kinestetycznej, interpersonalnej, intrapersonalnej. Każda z nich odgrywa istotne znaczenie w nabywaniu i kształceniu określonych umiejętności:

inteligencja kinestetyczna – umiejętność wyrażania uczuć, pomysłów, rozwiązywania problemów. Są to zdolności fizyczne takie jak: koordynacja ruchów, giętkość, poruszanie się.

inteligencja intrapersonalna – zdolność do rozumienia siebie, swoich zalet, słabości, nastrojów, pragnień, intencji. To także umiejętność rozumienia różnic i podobieństw do innych ludzi, rozumienia swojego postępowania.

inteligencja interpersonalna – to zdolność rozumienia innych, ich zachowań, nastrojów, uczuć, motywacji.

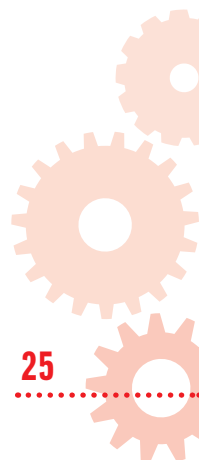
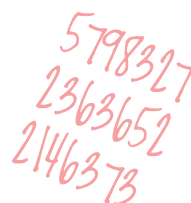
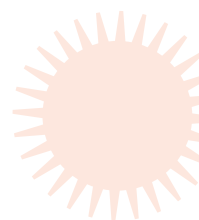
inteligencja lingwistyczna – jest to umiejętność stosowania słów w mowie i w piśmie. Obejmuje ona umiejętność gromadzenia i zapamiętywania informacji.

inteligencja logiczno-matematyczna – jest to zdolność rozumienia liczb, posługiwania się nimi, dostrzeganie zależności, przyczyn, skutków, myślenia abstrakcyjnego.

inteligencja muzyczna – to zdolność do różnicowania rytmu, melodii, tempa, dźwięków otaczającego świata. To także umiejętność rozpoznawania i odtwarzania piosenek, melodii.

inteligencja przestrzenna – to zdolność rozumienia formy, kształtu, płaszczyzny, koloru, linii, wielkości. Obejmuje ona także umiejętność graficznego czy przestrzennego przedstawiania zjawisk.

inteligencja przyrodnicza – zdolność do rozpoznawania i klasyfikowania roślin, minerałów, zwierząt, skał. To także umiejętność rozpoznawania zjawisk kulturowych.

Teoria zakłada inne - nieoceniające, spojrzenie na możliwości rozwojowe dziecka i jego szanse edukacyjne. Według teorii IW każdy człowiek posiada wszystkie typy inteligencji (językową, matematyczno-logiczną, przyrodniczą, wizualno-przestrzenną, ruchową, muzyczną, interpersonalną, intrapersonalną), które są w różnym stopniu rozwinięte. Tworzą one niepowtarzalny, właściwy jednostce „profil inteligencji”. Profil inteligencji jest dynamiczny (podlega zmianom). Wszystkie inteligencje wzajemnie ze sobą współpracują, zatem każdą inteligencję można rozwijać. „Słabsze” inteligencje można rozwijać poprzez „mocniejsze”. Rozwojowi inteligencji sprzyja właściwie zorganizowana przestrzeń edukacyjna.

Zgodnie z przedstawioną koncepcją, każdy człowiek ma indywidualną drogę uczenia się, poznawania i rozumienia świata. Według H. Gardnera, większość ludzi jest w stanie rozwinąć wszystkie rodzaje inteligencji do stosunkowo wysokiego poziomu kompetencji.

Do osiągnięcia tego celu jest konieczna obecność takich czynników jak: wykształcona kadra pedagogiczna, dobrze wyposażone sale, kącki zainteresowań i zajęcia, na których dzieci będą mogły realizować swoje pasje. Nie bez znaczenia jest także harmonijna współpraca nauczycieli z rodzicami, owocująca szeregiem inicjatyw na rzecz rozwoju każdego dziecka.

Teoria inteligencji wielorakich Howarda Gardnera, poprzez projekt *Szkoły kreatywnych umysłów*, była dla nauczycieli inspiracją do zmiany modelu pracy z uczniem.

Jej bezsprzecznym walorem jest przełamanie jednowymiarowego sposobu patrzenia na jednostkę ludzką i jej inteligencję – każdy człowiek ma wiele talentów i zdolności, które warto i należy rozwijać. Zatem warsztat pracy nauczyciela musi być dostosowany do indywidualnego stylu uczenia się każdego ucznia i jego profilu inteligencji. Sukces dziecka jest wprost proporcjonalny do środowiska edukacyjnego, bogato lub skromnie wyposażonego

w środki dydaktyczne stymulujące jego ciekawość poznawczą i zapal twórczy.

Edukacja szkolna już od najmłodszych lat powinna kłaść nacisk na odkrywanie przez dziecko jego własnych predyspozycji. Jest to możliwe poprzez stworzenie odpowiedniego środowiska edukacyjnego, umożliwiającego stymulację poszczególnych inteligencji dziecka.

Pracownie sanlukańskie dzięki specjalnie dobranym środkom dydaktycznym, sprzyjały rozwijaniu zainteresowań dzieci. Umożliwiły nauczycielom realizację podstawy programowej, a dzieciom – naukę poprzez zabawę, rozwijając ich umiejętności ma-

tematyczne, przyrodnicze, samodzielnego podejmowania decyzji, poszukiwania rozwiązań i inne.

W projekcie stworzono zatem takie środowisko edukacyjne, które dało szansę każdemu dziecku uczestniczenia i uzyskiwania sukcesu w procesie edukacji. Oprócz nakładów finansowych potrzeba było wiedzy nauczycieli i rodziców o profilu inteligencji i mechanizmach uczenia się, a także woli wdrożenia tej wiedzy w codziennej praktyce pedagogicznej. Najbardziej pożądane dla rozwoju umysłowego dzieci jest to, by dorastały w otoczeniu ciekawym, bezpiecznym i wśród ludzi zaspokajających ich emocjonalne oraz intelektualne potrzeby.

7. TWÓR(CZE) myślenie

Rozwijanie myślenia twórczego oraz przygotowanie młodych ludzi do życia w szybko zmieniającym się świecie, obfitującym w trudne do rozwiązania problemy to jedno z najbardziej aktualnych zadań współczesnej edukacji. Jednym z istotnych elementów tego przygotowania jest stymulowanie dzieci do myślenia twórczego i związanego z nim twórczego działania. Odpowiedzią na te wyzwania jest program *Szkoły kreatywnych umysłów* opracowany z uwzględnieniem założeń TRIZ - Pedagogiki.

Czym jest TRIZ?

TRIZ powstał i rozwinął się na bazie wynalazczych zagadnień technicznych. Skrót ten oznacza: Teoria Rozwiązywania Innowacyjnych Zadań nazywana również technologią umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach. To wielkie dzieło Henryka Saulowicza Altszullera, radzieckiego wynalazcy i teoretyka wynalazczości, zrodziło się w latach 50 XX wieku i znane jest na całym świecie. Międzynarodowa Asocjacja TRIZ wprowadziła pięć stopni kwalifikacyjnych zajmujących się

TRIZ-em od stopnia podstawowego tj. TRIZ-MAN do zaawansowanego tj. TRIZ-Master. Ten stopień posiadają tylko 74 osoby na świecie. W latach 80. powstał nowy kierunek kształcenia: „TRIZ - Pedagogika”, która zrodziła się na bazie doświadczeń najwybitniejszych pedagogów w skali światowej. Ideami TRIZ - Pedagogiki zainteresowało się wielu pedagogów na całym świecie uznających, że w wykształceniu młodego człowieka najważniejsze jest wychowanie osobowości aktywnej, twórczej i przygotowanie do rozwiązywania niestandardowych zadań w różnych obszarach ludzkiej działalności. W centrum uwagi TRIZ - Pedagogiki jest kształtowanie człowieka twórczego i tworzącego, z bogatą, elastyczną wyobraźnią, władającego arsenałem skutecznych metod rozwiązywania zadań innowacyjnych. TRIZ - Pedagogika zakłada, że twórczości i kreatywności można się uczyć, tak jak uczy się matematyki, czy fizyki.

Dlaczego w programach Szkoły kreatywnych umysłów TRIZ - Pedagogika jest tak ważna?

Po pierwsze - programy TRIZ-owskiej edukacji nastawione są na systematyczną naukę myślenia, na „wieloe ekranowe” spojrzenie na realność tego świata, na umiejętność widzenia go takim, jakim jest naprawdę. Świata niepodzielonego na „szufladki” z napisami: „fizyka”, „chemia”, lecz holistycznie postrzeganego. Przystosowana do wczesnoszkolnego wieku TRIZ - Pedagogika pozwala wychowywać i uczyć dziecko zgodnie z zasadą: „Twórczość we wszystkim”. Etap edukacji wczesnoszkolnej jest fundamentalny w rozwoju dziecka, jak zostanie uformowane dziecko na tym etapie, takie będzie jego życie. Dlatego dla „trizowców” tak ważny jest rozwój ucznia i takich cech umysłu jak: elastyczność, ruchliwość, systemowość, dialektyka; z drugiej - aktywność poszukiwawcza, dążenie do nowego. Stąd też w programie Szkoły kreatywnych umysłów zostały ujęte niezbędne sposoby rozwijania

twórczego myślenia poprzez, m.in.: planowanie sytuacji edukacyjnych, rozwiązywanie zadań otwartych, rozwiązywanie problemów w pracy grupowej, wdrażanie dzieci do poszukiwania niestandardowych rozwiązań, łamanie schematów i projektowanie innowacyjnych rozwiązań, np. zadań, łamigłówek, zagadek.

Po drugie - ważna jest metodyka nastawiona na systematyczną naukę myślenia twórczego i odpowiedzialnego, na umiejętność holistycznego postrzegania świata i wiedzy. Stosując metodykę TRIZ w realizacji treści programowych *Szkoły kreatywnych umysłów* stwarza się najmłodszym dzieciom możliwość pozyskania umiejętności uogólniania, przechodzenia od konkretów do abstrakcji i na odwrót, umiejętności znalezienia w różnych przedmiotach i sytuacjach analogii i podobnych cech. TRIZ m.in. rozwija wyobraźnię dziecka, zdolności skupiania uwagi i pracy w zespole uczniowskim, wyposaża uczniów w umiejętność samodzielnego dochodzenia do wiedzy na drodze rozwiązywania problemów (głównie otwartych) m.in. poprzez korzystanie podczas zajęć ze spektrum środków dydaktycznych, realizację projektów edukacyjnych np. „Skarbonka”, którego celem jest nabycie umiejętności oszczędzania i zdobycie wiedzy z podstaw tzw. edukacji finansowej oraz rozbudzanie zainteresowań dzieci.

Po trzecie - program *Szkoły kreatywnych umysłów*, uwzględniając założenia TRIZ-Pedagogiki, stawia przed nauczycielami nowe wyzwania. Nauczyciel przestaje być źródłem wiedzy, a staje się animatorem sytuacji zadaniowych, twórczych i organizatorem sytuacji uczenia się. Przyzwyczajają uczniów do stawiania pytań poznawczych, a potem do samodzielnego poszukiwania na nie odpowiedzi, co sprawia, że dzieci są gotowe do ponoszenia odpowiedzialności za własne uczenie się i do samokontroli nad przebiegiem własnego uczenia się. TRIZ-owski nauczyciel buduje swój autorytet na zasadzie demonstrowania swojej kompetencji, pokazywania granic wiedzy podręcznikowej, własnej wiedzy ogólnoludzkiej i tego, czego jeszcze człowiek nie zbadał. Zgodnie z podejściem TRIZ twórczy nauczyciel wykształci twórcze dzieci, a mało twórczy nauczyciel raczej zniechęci uczniów do niekonwencjonalnego myślenia.

Po czwarte - w programie *Szkoły kreatywnych umysłów* podkreśla się znaczenie aktywizacji poznawczej uczniów. Jest w nim mowa o rozwijaniu zdolności poznawczych i predyspozycji dziecka, konieczności kształtowania i wzmacniania w dziecku samodzielności w działaniu poznawczym, motywacji i pozytywnego stosunku do nauki, dbałości o rozwój ciekawości i zainteresowań dziecka w celu poznawania otaczającego świata. Te działania będą realizowane m.in. poprzez realizację

projektów badawczych, edukacyjnych np. projekt „Architekci pomysłów”, którego głównym celem jest nabycie umiejętności planowania i organizowania imprez szkolnych, klasowych i kalkulowania kosztów.

Po piąte - współczesna szkoła, poczynając od etapu edukacji wczesnoszkolnej, już dziś musi skoncentrować się na rozwijaniu w uczniach potencjału poznawczego, umiejętności analizy i syntezy, krytycznej oceny, myślenia konwergencyjnego i dywergencyjnego, pozwalających na kreatywne funkcjonowanie w dorosłym życiu. Stąd wdrażając program *Szkoły kreatywnych umysłów* nacisk kładzie się na stawianie uczniom pytań, które będą stwarzały konieczność wychodzenia poza posiadane informacje, czyli poza to, co uczeń już wie i umie. Podczas zajęć nauczyciel stwarza uczniom wiele okazji do modernizowania i ulepszania istniejących, sprawdzonych rozwiązań poprzez ich zastosowanie w praktyce np. realizacja projektu „Firma w szkole”, którego głównym celem będzie edukacja przedsiębiorcza, poznawanie zawodów, określanie branży firmy, zasad rekrutacji na poszczególne stanowiska.

Rezultatem wdrażanego programu nauczania *Szkoły kreatywnych umysłów* jest wiedza praktyczna, nie tyle duża liczba przyswojonych (zapamiętanych) informacji o faktach (wiedza encyklopedyczna), ile umiejętność samodziel-

nego i aktywnego jej zdobywania oraz zdolność do twórczego, kreatywnego jej wykorzystywania w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych, nabycie kompetencji matematyczno-przyrodniczych, technicznych, informatycznych oraz przedsiębiorczych. Wreszcie przygotowanie jednostki twórczej, kreatywnej, potrafiącej akceptować nowości i zmiany, odważnie stawiającej czoła problemom, które napotka w swoim życiu, dążącej do samorealizacji, zdolnej do tworzenia czegoś nowego, oryginalnego i wartościowego.

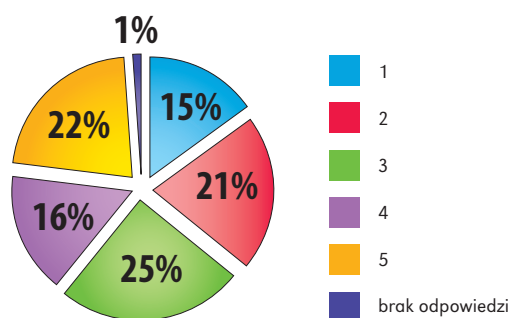
8. Nauczyciel jako EKSPERT

Reorientacja nauczania szkolnego w kierunku innowacyjnego kształcenia, związana jest z udostępnieniem odpowiedniego zaplecza szkoleniowego dla nauczycieli.

Beneficjent projektu w celu zapewnienia optymalnego przygotowania kadry do pracy w *Szkołach kreatywnych umysłów*, przeprowadził szkolenia z zakresu wdrażania nowatorskich programów nauczania. W tym celu profesjonalni trenerzy w kilku grupach tematycznych prowadzili zajęcia warsztatowe. Trenerzy podczas 24 godzin dydaktycznych przygotowali nauczycieli merytorycznie do reali-

zacji projektu. Szkolenie nauczycieli dotyczące wykorzystania innowacyjnych treści nauczania wraz z nowoczesnymi technologiami, gwarantuje lepsze wprowadzenie uczniów w świat informacji, komunikacji oraz uczenia się przez całe życie. Wsparcie metodyczne otrzymało 99 nauczycieli, z których każdy posiadał kwalifikacje do pracy z dziećmi na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Wszyscy wykazywali się wieloletnim doświadczeniem zawodowym i wyróżniali postawą refleksyjnego praktyka w działaniu.

Jak ocenia Pani poziom swojej wiedzy z zakresu objętego programem szkolenia przed udziałem w szkoleniu?

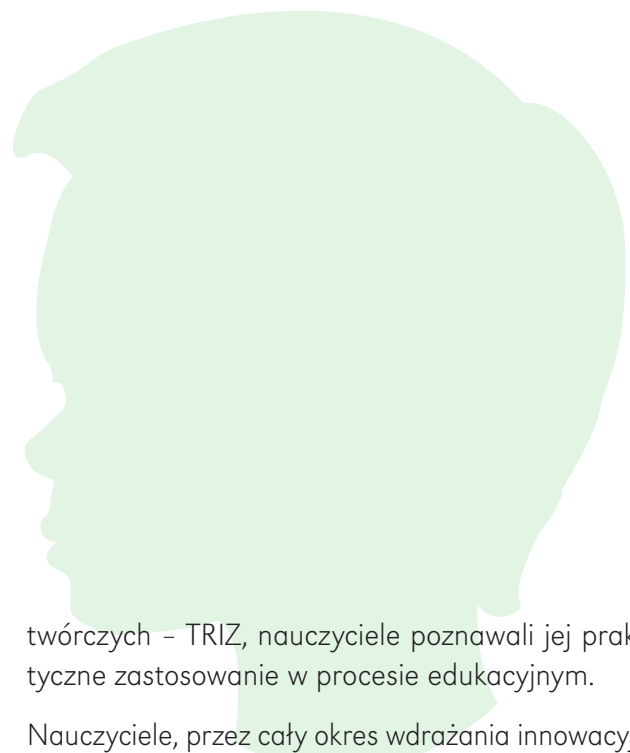

Przyjęty zakres tematyczny szkoleń obejmował dziedziny:

- Metoda projektu jako narzędzie integracji międzyprzedmiotowej,
- Zastosowanie IT w nauczaniu międzyprzedmiotowym (e-dziennik, platforma e-learningowa, tablica interaktywna),
- Teoria IW a diagnoza pedagogiczna,
- Planowanie sytuacji edukacyjnych,
- Pedagogika działań twórczych-TRIZ

Nauczyciele doskonalili umiejętność diagnozowania uczniów w kontekście poszczególnych rodzajów inteligencji wyodrębnionych przez H. Gardnera. Podczas przeprowadzonych symulacji wywiadów z rodzicami, nauczyciele trenowali przekazywanie rodzicom wiedzy o istocie wielokierunkowego rozwoju człowieka, wagi zintegrowanych działań dla budowania wysokiej samooceny dziecka i wykorzystywania jego mocnych stron na rzecz wspierania słabszych. Poznawali etapy pracy metodą projektu, planowali i projektowali wybrane zagadnienia programowe zgodnie z trzema fazami projektowania. Poznawali wybrane metody aktywizujące i ich zastosowanie w planowaniu procesu edukacyjnego. W ramach zastosowania IT zakres tematyczny szkoleń obejmował: komputer z dostępem do Internetu, obsługę tablicy interaktywnej, platformy e-learningowej oraz pracę z e-dziennikiem w realizacji projektu. Z kolei w ramach pedagogiki działań

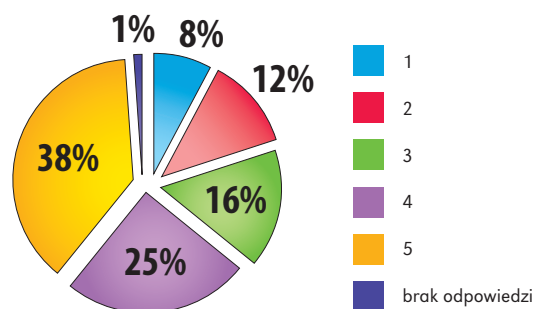

twórczych – TRIZ, nauczyciele poznawali jej praktyczne zastosowanie w procesie edukacyjnym.

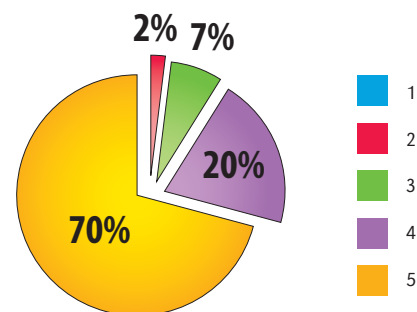
Nauczyciele, przez cały okres wdrażania innowacyjnych programów nauczania na zajęciach obowiązkowych jak i pozalekcyjnych, otrzymywali wsparcie merytoryczne dwóch Edukatorów oraz dodatkowo wsparcie informatyczne w obsłudze e-dziennika i platformy e-learningowej.

W projekcie zaplanowano, iż każdy nauczyciel przeprowadzi 120 godzin zajęć pozalekcyjnych w roku szkolnym 2013/2014 (oddziały klas pierwszych) oraz w roku szkolnym 2014/2015 (kontynuacja w oddziałach klas drugich oraz nowe oddziały klas pierwszych). Łącznie w ramach projektu odbyło się blisko 18.000 godzin zajęć pozalekcyjnych z wykorzystaniem innowacyjnych programów oraz nowoczesnych e-narzędzi.

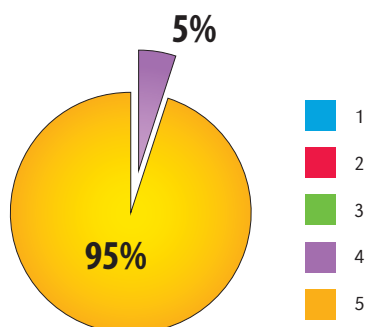
Jak ocenia Pani poziom swojej wiedzy z zakresu objętego programem szkolenia po udziale w szkoleniu?

Czy szkolenie spełniło Pani oczekiwania?

Czy zdobyta przez Panią wiedza będzie pomocna w pracy zawodowej?

Dzięki innowacyjnemu programowi nauczania *Szkoły kreatywnych umysłów*, nauczyciele wzbogacili swój warsztat metodyczny, a uczestnictwo w projekcie pozwoliło dodatkowo podnieść kompetencje zawodowe w zakresie korzystania z technologii informacyjnych, co znacznie uatrakcyjnia zajęcia dydaktyczno-wychowawcze. Konieczność doskonalenia zawodowego jest nakazem czasu, ponieważ to nauczyciele kierują rozwojem ucznia, a w efekcie kreują nową generację społeczeństwa.

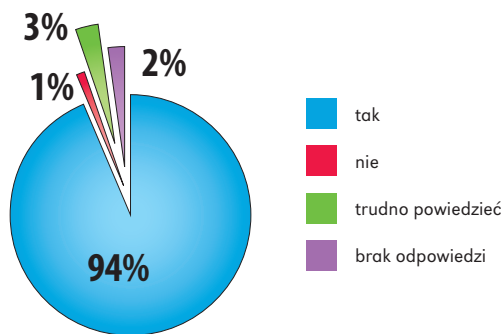

9. Efektywna współpraca SZKOŁY Z RODZICAMI

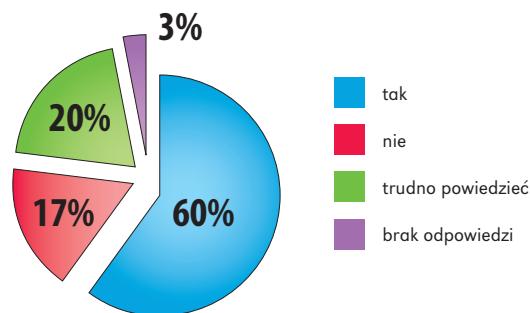
Prowadzenie skutecznych działań edukacyjnych i wychowawczych wymagało współdziałania szkoły z rodzicami uczniów. Istotną rolę w tym względzie odgrywały partnerskie relacje, których budowanie wymagało ze strony szkoły tworzenia możliwości i warunków sprzyjających pozytywnej komunikacji rodziców z nauczycielami oraz osobami współodpowiedzialnymi za zarządzanie szkołą.

Partnerstwo zakładało angażowanie się rodziców do podejmowania decyzji dotyczących szkoły i klasy, począwszy od informowania o swoich zamiarach, przez konsultacje dotyczące problemów, po uczestnictwo rodziców w podejmowaniu decyzji dotyczących wydarzeń szkoły. Ważnym wymiarem partnerstwa było przekazywanie rodzicom informacji o rozwoju ich dzieci oraz wspieranie ich w działa-

Czy Pana(i) dziecko chętnie chodzi do szkoły?

Czy ma Pan(i) poczucie, że w szkole dziecko traktowane jest indywidualnie?

niach wychowawczych - dlatego też projekt *Szkoły kreatywnych umysłów* w swych założeniach oparł swoje powodzenie na efektywnej współpracy szkoły z rodzicami.

Rozwój dziecka wymaga wzajemnego wspierania się, uzupełniania, wymiany opinii i doświadczeń między społecznością szkolną a rodzicami - wspólnego realizowania różnych działań edukacyjnych w celu świadomego wspomaganie rozwoju dziecka.

Współdziałanie nauczycieli i rodziców jest jednym z istotnych czynników prawidłowego funkcjonowania szkoły i rodziny. Ich doniosła rola w procesie dydaktyczno-wychowawczym wynika z faktu, iż stanowią dwa podstawowe środowiska liczące się w życiu dziecka. Są zazwyczaj terenem licznych

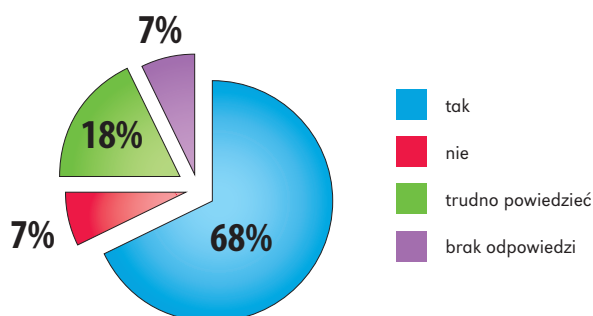
oddziaływań mających decydujący wpływ na wszechstronny rozwój dziecka. Dlatego wychowanie w rodzinie i w szkole jest tym skuteczniejsze, im mocniej opiera się na współpracy nauczycieli i rodziców. Jednym z przesłań projektu *Szkoły kreatywnych umysłów* było zorganizowanie współdziałania między rodzicami i nauczycielem, które przekładało się na wymierne korzyści dla dzieci, m.in. lepsze poznanie i rozumienie potrzeb i możliwości dziecka, wspólne uzgodnienie właściwego podejścia do dziecka, stwarzanie przyjaznej atmosfery wychowawczej w szkole i w domu. Wymiana tego rodzaju informacji miała ogromne znaczenie, gdyż zwiększała możliwość indywidualizowania stawianych dziecku wymagań i okazywania wyrozumiałości dla niektórych jego potknięć i słabości.

Dzięki ankietom przeprowadzonym wśród rodziców wiemy, za co dzieci najbardziej cenią projekt SKU. Na pytanie, co sprawia dzieciom największą radość podczas zajęć, najczęstszymi odpowiedziami były:

- samodzielne tworzenie zaskakujących rzeczy,
- forma zajęć, współpraca z innymi dziećmi, zadania grupowe,
- inny sposób prowadzenia zajęć (techniki, pomoce dydaktyczne),
- budowanie różnych ciekawych rzeczy z klocków, korzystanie z pomocy dydaktycznych,
- wykorzystanie narzędzi informatycznych, nauka z wykorzystaniem gier edukacyjnych,
- praca na tablicy multimedialnej.

Czy znają Państwo metody pracy stosowane podczas zajęć?

Uczestnictwo w tych zajęciach pomogło mojemu dziecku poszerzyć zainteresowania, projekt jest ciekawy, efekty pracy są już widoczne, dzieci są bardziej otwarte na poszukiwanie nowych rozwiązań, korzystanie z różnych źródeł informacji; projekt rozwija umysł dziecka i chęć poznawania coraz to nowych wiadomości.

Nauczyciele realizujący projekty są bardzo zaangażowani, stosują różnorodne, aktywizujące metody pracy dzięki czemu uczniowie bardzo chętnie w nich uczestniczą.

Dzięki projektowi dzieci są bardziej zmotywowane do nauki, chcą więcej wiedzieć i same szukają wiadomości na tematy, które je interesują.

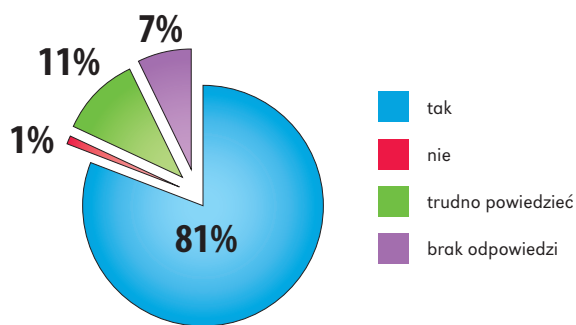
Pobudza wyobraźnię dzieci, ich ciekawość, nauka staje się przyjemnością, sprzyja integracji zespołu klasowego.

wypowiedzi Rodziców

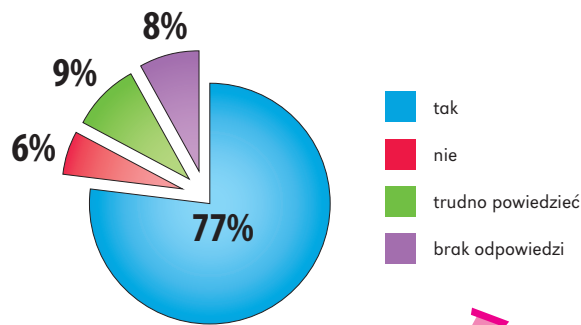
Nauczyciele w przesyłanych raportach zwrócili uwagę na zmiany w relacjach szkoła-dom rodzinny. Dostrzegają, że zmiany zainspirowane projektem dotyczą zarówno aktywności nauczyciela, jak i rodziców w tworzeniu optymalnego środowiska edukacyjnego dla uczniów sprzyjającego aktywności poznawczej i wszechstronnemu rozwojowi dziecka.

Czy realizacja projektu wpłynęła na kształtowanie postawy ciekawości poznawczej uczniów?

Czy dzieci dzielą się z Państwem informacjami, wrażeniami po przebytych zajęciach?

Ich zdaniem na podkreślenie zasługuje kreatywność i pracowitość rodziców we wspólnym tworzeniu różnych projektów w ramach programu SKU i chęć prowadzenia zajęć w ramach posiadanych zawodów: pracownik banku i urzędu skarbowego, chemik, artysta ludowy, koronkarka.

Moja córka Emilia dzięki udziałowi w projekcie SKU jest, w porównaniu ze swoimi rówieśnikami, bardziej otwarta na świat. Podczas zabaw na podwórku jest osobą wesołą, bierze czynny udział w zabawach, które często sama wymyśla. Osobiście cieszy mnie fakt, że taki projekt powstał i jest realizowany w naszej szkole. Dzięki niemu moje dziecko ma szansę już od pierwszej

klasy poznawać i rozwijać swoje zainteresowania, a w przyszłości zostać wyjątkową osobą.

M. P.

Kiedy we wrześniu 2013 roku mój syn rozpoczął naukę w I klasie zastanawiałam się, jak 7-letnie dzieci, które dopiero co opuściły mury przedszkola poradzą sobie z codziennymi obowiązkami, treningami na basenie i jeszcze dodatkowo z realizacją projektu „Szkoły kreatywnych umysłów”? Ale z upływem czasu przekonałam się jak wiele korzyści dają im zajęcia w projekcie. Ogromna ilość materiałów i pomocy naukowych, jakie dzieci mają do swojej dyspozycji w szkole sprawia, że same pragną poznawać świat nauki i techniki, zgłębiać wiedzę i tworzyć

własne, fantastyczne projekty. Dzięki projektowi „Szkoły kreatywnych umysłów” nasze dzieci od najmłodszych lat mają możliwość zaznajomienia się z nowoczesną technologią, o jakiej my w dawnych czasach mogliśmy tylko pomarzyć. Jestem przekonana, że udział w tym projekcie pozwoli rozwinąć im skrzydła i wznieść się na najwyższy poziom kreatywnego myślenia.

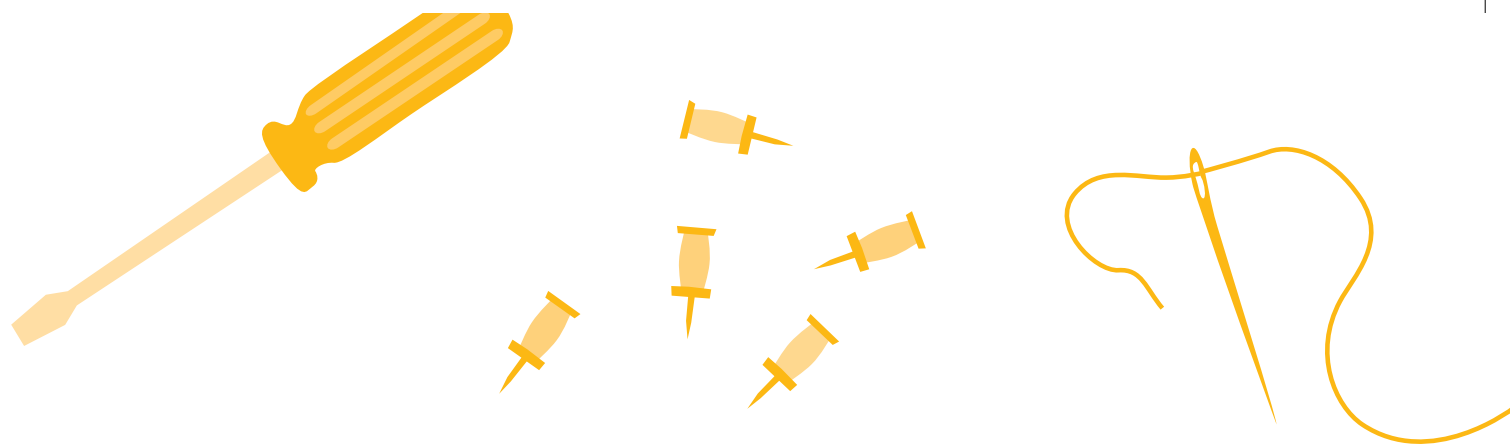
A. Ś.

W dzisiejszych czasach, w których tak trudno o znalezienie pracy, a samo wykształcenie nie daje gwarancji jej zdobycia; w których pracodawcy wymagają od młodego pracownika doświadczenia, kreatywności, zaradności i przedsiębiorczości, każdy rodzic pragnie wykształcić owe przymioty u swojego dziecka. Dlatego cieszę się, że moje dziecko ma możliwość już od najmłodszych, a co za tym idzie najważniejszych w toku jego rozwoju lat, uczestniczenia w projekcie kreującym jego inteligencję, poprzez bogaty wachlarz metod aktywizujących,

odpowiedni dobór otrzymanych środków dydaktycznych oraz sprzęt IT. Dzieci czynnie wykorzystywały pomoce uzyskane w ramach projektu. Z niecierpliwością oczekiwały na zajęcia, które nazwały „rozumkami”, na których to konstruowały radio, samochody z napędem, latające śmigła, syreny alarmowe, wentylatory. Nauczyły się jak wytwarzać energię, poznały funkcjonowanie narzędzi optycznych, odkrywały tajemnice świata przyrody oraz ludzkiego ciała. Wydawać by się mogło, że to zbyt wiele dla takiego małego „pierzaka”, a jednak to nie wszystko... Nasze dzieci rozwinęły zdolności z dziedziny przedsiębiorczości, organizując na terenie szkoły kiermasze świąteczne. Same przygotowywały ozdoby na kiermasz, wspólnie z rodzicami piekły ciasta, a wszystko po to, by samodzielnie zarobić pieniądze. Podsumowując, uważam projekt SKU za bardzo udany - rozwija, uczy, kreuje, a co najważniejsze - przynosi ogromną radość dzieciom!

S. M.

10. Rozwijamy KREATYWNOŚĆ

Rozmowa z dr Renatą Zaborek oraz dr Teresą Janicką-Panek, autorkami innowacyjnych programów nauczania SKU.

-Na jakie działania współczesna edukacja powinna kłaść nacisk?

Dr Renata Zaborek: W nowoczesnej edukacji niezbędne jest oparcie procesu kształcenia na zasadach umożliwiających zaangażowanie wyobraźni, myślenia dywergencyjnego i intuicji ucznia, a zarazem ograniczenie stosowania metod polegających na przekazywaniu gotowej wiedzy i znanych czynności.

-Co zdaniem Pani należy rozumieć pod pojęciem kreatywna postawa i jakie jest jej miejsce w realizowanym projekcie SKU?

R.Z.: Postawa twórcza, kreatywna to swoiste nastawienie ucznia do samodzielnego poznawania świata, gromadzenia różnorodnych doświadczeń, wyciągania wniosków, a w konsekwencji – przekształcania otaczającej rzeczywistości. To właściwie styl życia zakładający, iż najlepszym źródłem poznania jest poszukiwanie, a zarazem - ukształtowa-

na genetycznie i poprzez osobiste doświadczenie - indywidualna właściwość poznawcza i charakterologiczna, wykazująca tendencję, nastawienie lub gotowość do przekształcania świata rzeczy, a także własnej osobowości. Wykorzystanie w kształceniu elementarnym ujawniających się tendencji kreatywnych ucznia oraz uwzględnienie swoistych nastawień i gotowości do jego aktywnego udziału w rozwiązywaniu problemów, okazuje się niezwykle istotne dla jego rozwoju. Tym samym kreatywność nie pozostaje wyłącznie domeną artystów i naukowców, przeciwnie – staje się najbardziej pożądanym elementem samoświadomości ucznia. Sam proces twórczy, ale też wytwór twórczej myśli nie powinien być odbierany przez nauczycieli jako niebezpieczna z punktu widzenia rozwoju intelektualnego ucznia fantazja, ale przeciwnie, jako najbardziej pożądanym elementem samoświadomości jednostki. Jako taka powinna być szeroko wykorzystywana w kształceniu, a twórcze umiejętności, sprawności, zdolności – ćwiczone. Powszechnie uważa się, że zdolności twórcze oznaczają cechę przynależną osobie, zatem jako takie ujawniają się przede wszystkim na poziomie indywidualnym. Tym samym odbierane przez nauczyciela różnorodne propozycje rozwiązań określonego zadania, tzw. kreatywne rozwią-

zywanie problemu, mają charakter indywidualny, wiążą się z inteligencją jednostki – uczenia sygnalizującego propozycję. Jako autorzy programu zachęcamy do przyjęcia tezy o istnieniu różnych rodzajów inteligencji, zwanych także w literaturze przedmiotu zdolnościami. Uwzględnienie w edukacji teorii inteligencji wielorakich H. Gardnera pozwala nauczycielowi edukacji wczesnoszkolnej docenić nie tylko indywidualne cechy ucznia, ale również jego wpływ na sposób podejścia do problemu, jego pomysł na rozwiązanie zadania.

- Co skłoniło autorów do tak mocnego zaakcentowania słowa kreatywność w tytule projektu SKU?

R.Z.: Rozważania na temat uwarunkowań metodycznych w projektowaniu działań edukacyjnych ukierunkowanych na inicjatywność i kreatywność nie mogą pominąć problematyki indywidualizacji. Kształcenie powinno być dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia. Wiemy, że równie istotnymi jak dominujący typ inteligencji dziecka, są: indywidualny czas i tempo uczenia się, swoiste indywidualne potrzeby, dążenia i zainteresowania – a w edukacji chodzi przecież o zapewnienie optymalnych możliwości rozwoju wszystkim uczniom. W praktyce oznacza to indywidualizację zarówno treści, jak i metod kształcenia, uwzględ-

niającą różnice w rozwoju poszczególnych uczniów oraz dostosowanie treści, metod i organizacji działań pedagogicznych do tych różnic. Wydaje się, że proces dydaktyczny zorganizowany z wykorzystaniem zróżnicowanego zestawu metod i technik twórczych, zwłaszcza metod i technik uwzględniających organizowanie sytuacji problemowych, przyczynia się do pożądanej indywidualizacji kształcenia, a zarazem odpowiada przyjętemu w programach profilowi ukierunkowania na inicjatywność i kreatywność. Rolą współczesnej szkoły jest tworzenie warunków do konstruowania przez uczniów obrazu świata. W codziennej rzeczywistości szkolnej uczeń powinien doświadczać i spostrzegać poznawany świat we względnej całości. Ważne jest, aby dziecko poznawało, doświadczało i przeżywało „zintegrowaną” rzeczywistość zarówno w aspekcie poznawczym, emocjonalnym, społecznym, jak i działaniowym. Nauczanie musi być zatem dostosowane do rozwoju dziecka, postępować za tym rozwojem, gdyż jego nadmierne przyspieszenie jest z góry skazane na niepowodzenie.

Wykorzystanie w kształceniu wczesnoszkolnym ujawniających się tendencji kreatywnych ucznia, uwzględnienie swoistych nastawień i gotowości do jego aktywnego udziału w rozwiązywaniu problemów sprzyja rozwijaniu postaw twórczych, otwartych i przedsiębiorczych. Dziecko rozpoczynające naukę w klasie pierwszej jest pełne inwencji, jest

ciekawe wręcz dociekliwe, nierzadko zaskakuje nauczyciela oryginalnymi pytaniami. Dlatego nauczyciel musi stworzyć odpowiedni klimat dla dziecięcej ciekawości w nabywaniu wiedzy, rozwiązywaniu rozmaitych problemów w sposób kreatywny i twórczy - a temu sprzyja nowatorskie rozwiązanie programowe *Szkoły kreatywnych umysłów*, gdzie proces kształcenia oparty jest na zasadach umożliwiających zaangażowanie wyobraźni, myślenia dywergencyjnego i intuicji ucznia.

- *Jak należy interpretować pojęcia: inicjatywność, przedsiębiorczość i kreatywność młodszych uczniów jako sposób wszechstronnego aktywizowania?*

Dr Teresa Janicka-Panek: Nieustannie trwają w dydaktyce, także w dydaktyce wczesnoszkolnej, poszukiwania sposobów zainteresowania uczniów edukacją oraz wzbudzania motywacji do podejmowania wielokierunkowej aktywności. Jedną

z propozycji wartą polecenia jest oparcie planów dydaktycznych i projektów na kształtowaniu takiej kompetencji kluczowej, jaką jest inicjatywność i przedsiębiorczość.

Kompetencje - inicjatywność i przedsiębiorczość - w ujęciu ogólnym oznaczają zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn. Obejmują one kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka, a także zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów. Stanowią one wsparcie dla indywidualnych osób nie tylko w ich codziennym życiu prywatnym i społecznym, ale także w ich miejscu pracy, pomagając im uzyskać świadomość kontekstu ich pracy i zdolność wykorzystywania szans; są podstawą bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych tym, którzy podejmują przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym (bądź w nich uczestniczą). Powinny one obejmować świadomość wartości etycznych i promować dobre zarządzanie.

- Jaki zakres niezbędnej wiedzy, umiejętności i postaw powiązany jest z w wymienionymi przez Panią kompetencjami?

T.J.P.: Konieczna wiedza obejmuje zdolność identyfikowania dostępnych możliwości działalności osobistej, zawodowej lub gospodarczej, w tym szerszych zagadnień stanowiących kontekst pracy i życia lu-

dzi, takich jak ogólne rozumienie zasad działania gospodarki, a także szanse i wyzwania stojące przed pracodawcami i organizacjami. Osoby powinny również być świadome zagadnień etycznych związanych z przedsięwzięciami oraz tego, w jaki sposób mogą one wywoływać pozytywne zmiany, np. poprzez sprawiedliwy podział zadań, handel lub przedsięwzięcia społeczne.

Umiejętności odnoszą się do proaktywnego zarządzania projektami, co obejmuje między innymi planowanie, organizowanie, zarządzanie, kierowanie i delegowanie zadań, analizowanie, komunikowanie, sporządzanie notatek i raportów, ocenę i prezentację efektów. Niezbędne okaże się także rozwijanie skutecznej reprezentacji i negocjacji oraz zdolność pracy indywidualnej, jak i współpracy w zespołach. Warta podkreślenia jest umiejętność oceny i identyfikacji własnych mocnych i słabych stron, a także oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach.

Postawa przedsiębiorcza charakteryzuje się inicjatywnością, aktywnością, niezależnością i kreatywnością, zarówno w życiu osobistym i społecznym, jak i w edukacji na sposób szkolny. Obejmuje również motywację i determinację w kierunku realizowania celów, czy to osobistych, czy wspólnych (grupowych, klasowych), zarówno w domu ucznia, jak i w szkole.

Wiek szkolny to doskonały czas do kształtowania postaw inicjatywnych, przedsiębiorczych i kreatywnych. Tacy uczniowie łatwiej radzą sobie w życiu, nastawieni są na samodzielne poznawanie świata, gromadzenie bezpośrednich doświadczeń; ich zachowania cechuje odwaga, nie zniechęcają się z powodu napotkanych trudności. Ponadto tacy uczniowie łatwiej przystosowują się do zmieniającego środowiska, analizują zachodzące zjawiska, wysuwają trafne wnioski.

Inicjatywność może być rozumiana jako brak obawy w zgłaszaniu pomysłów. Często się zdarza, że zauważamy uczniów, którzy zgłaszają różnorodne pomysły rozwiązania określonych problemów (na przykład przy stosowaniu przez nauczyciela techniki zwanej burzą mózgow). Uczniowie ci okazują się gotowi do działania i bardzo skuteczni, posiadają cechy przywódcze; warto im powierzyć rolę lidera grupy.

Przedsiębiorczość warto kojarzyć ze zdolnością do działania i nawiązywania kontaktów, z umiejętnością i odwagą wygłaszania własnych poglądów,

wysiłkiem podejmowanym w związku z przyjętym celem działania, motywacją do realizacji zadań, chęcią wchodzenia w różnorodne interakcje, umiejętnością poszukiwania rozwiązań alternatywnych.

Kreatywność należy kojarzyć z myśleniem dywergencyjnym, twórczym rozwiązaniem problemów, stosowaniem strategii niestandardowych, myśleniem przekraczającym schematy, bariery, rytuały, wysoką produktywnością (wydajnością). W procesie twórczym chodzi o konstruowanie ładu nowego typu, który ujawnia nowe możliwości oraz o realizowanie wewnętrznych pomysłów.

- Stosunkowo mało miejsca w polskiej pedagogice wczesnoszkolnej poświęcono inicjatywności i przedsiębiorczości, również podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej nie zawiera bezpośrednich odniesień do efektów przynależnych tym opisywanym kompetencjom - a zatem jakie przyjęto rozwiązania w opracowanych innowacyjnych programach SKU?

T.J.P.: Postulowanym rozwiązaniem stosowanym w innowacyjnych programach jest ujęcie celów i treści w taki sposób, by już na starcie szkolnym, w I klasie sześciolatków, rozwijać inicjatywność, przedsiębiorczość i kreatywność. Poprzez realizację innowacyjnych programów nauczania uczniowie będą mieli szansę opanować takie cechy, jak: umiejętność podejmowania decyzji, podejmowania konstruktywnego dialogu, umiejętność pracy w grupie, gotowość do podejmowania nowych decyzji i wysiłku.

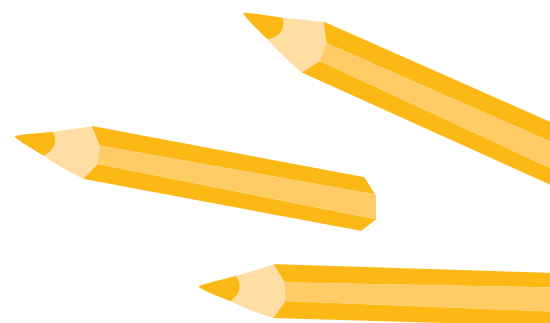
- Jakie są przykłady inicjatyw wyzwalających przedsiębiorczość i kreatywność?

T.J.P.: Warto przywołać następujące propozycje zadań edukacyjnych i polecić je do wykorzystania nauczycielom:

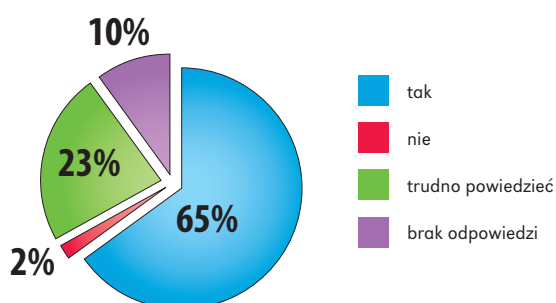
- przeprowadzanie obserwacji i eksperymentów,
- powołanie małego samorządu (klasy I-III),
- analiza i wizualizacja stanu czytelnictwa w klasie,
- organizacja kiermaszu,
- przygotowanie uroczystości klasowej,
- organizacja akcji charytatywnej,
- prowadzenie „firmy”,
- przygotowanie wizyt ekspertów w klasie (w szkole),

- opracowanie wywiadu dla gości (przedstawicieli różnych zawodów, krajów),
- tworzenie banku zadań na konkursy,
- przygotowanie notatki do kroniki klasowej (do prasy),
- projektowanie wystaw, galerii, zawartości gablot informacyjnych,
- powołanie klubów (klubików), akademii uczniowskich ośrodków zainteresowań, centrów kariery, wczesnoszkolnych ośrodków kariery (WOK),
- promocja szkoły, klasy, ucznia,
- projektowanie hasła i logo promujących miejscowość i jej walory.

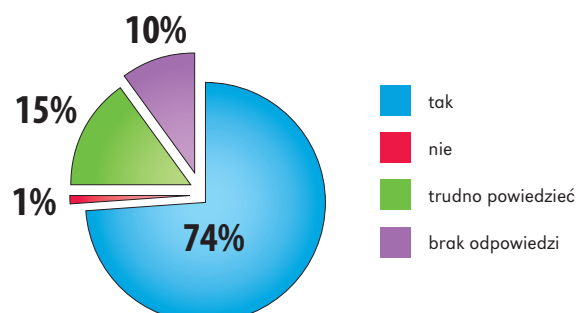
Realizacja przytoczonych i innych zaprojektowanych przez nauczycieli działań sprawiła, że edukacja przybliżyła uczniów do życia, kształtuje umiejętności niezbędne na różnych etapach kształcenia i funkcjonowania w społeczeństwie. Staje się także szansą na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Czy realizacja projektu wpłynęła na kształtowanie postawy kreatywności uczniów?

Czy realizacja projektu wpłynęła na kształtowanie postawy aktywności i zaangażowania uczniów?

11. Przedsiębiorczość widziana oczami dziecka

Przsiębiorczość widziana oczami dziecka to tytuł i zarazem temat przewodni konkursu zorganizowanego przez Beneficjenta, w ramach realizacji projektu Szkoły kreatywnych umysłów. Celem konkursu było rozwijanie kompetencji przedsiębiorczości uczniów, kształtowanie nawyku racjonalnego gospodarowania pieniędzmi oraz zdobywanie przez nich wiedzy z szeroko pojętej edukacji ekonomicznej. Zadanie konkursowe polegało na zaplanowaniu 1 lub 2-dniowego wyjazdu edukacyjnego, uczniowie pracowali nad nim na zajęciach pozalekcyjnych pod kierunkiem nauczyciela. Zaplanowana praca w grupie miała na celu motywację uczniów do rozwiązywania

postawionych zadań, stymulowanie poszukiwania informacji i jej przetwarzania. Zmotywowała dzieci do oceny oraz do wartościowania zdobytych elementów wiedzy pod kątem przydatności rozwiązania problemu. Praca w grupie nad projektem wycieczki działała inspirująco oraz pomogła rozwinąć kreatywność uczniów. Nauczyciel pełnił funkcję opiekuna i życzliwego przewodnika organizującego prace nad projektem wyjazdu. Dzięki pracy w grupie uczniowie bardziej utożsamili się z zadaniem konkursowym, pobudziło to ich pomysłowość oraz proces poszukiwania wiedzy.

Dzieci już na etapie edukacji wczesnoszkolnej powinny w praktycznym działaniu uczyć się przedsiębiorczości i kształtować nawyki racjonalnego gospodarowania pieniędzmi - wyjaśnia Karolina Mróz, kierownik biura projektu - Uczniowie pracowali w małych grupach nad poszczególnymi punktami biznesplanu, czyli programu wyjazdu edukacyjnego dla swojej klasy. Praca w grupach nad projektem wycieczki służyła kreatywności, działała inspirująco i uczyła odpowiedzialności. Uczniowie w ramach konkursu mieli za zadanie zaplanować

miejsce wyjazdu, sposób transportu - autobusem czy pociągiem, wskazali, co chcą zobaczyć, co będą jeść i ile to wszystko będzie kosztowało. Uczniowie, przy wsparciu nauczyciela, przedstawili pomysły swojego wymarzonego wyjazdu. Dodatkowo do jego zobrazowania tworzyli prace plastyczne, gry edukacyjne, a także multimedia w postaci filmu. Ocenialiśmy kreatywność uczniów i niepowtarzalność pomysłów.

Odbyły się dwie edycje konkursu - w roku 2014 i 2015. Podczas I edycji konkursu wzięło do

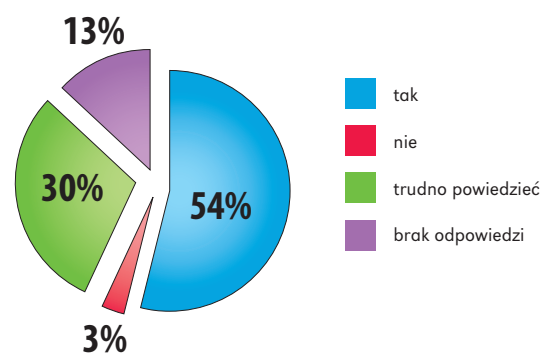
oceny 46 prac, natomiast w II edycji prac tych było 72. Za każdym razem Komisja Konkursowa bardzo burzliwie dyskutowała nad oceną biznesplanów. Ostatecznie mogliśmy przyznać tylko trzy nagrody dla najwyższej ocenionych prac konkursowych z klas pierwszych oraz trzy nagrody dla prac z klas drugich. Jednakże wszystkie nadesłane prace zasługują na ogromną pochwałę, a uczniowie i nauczyciele na wielkie podziękowania, że podjęli wyzwanie i zawalczyli o swój wymarzony wyjazd edukacyjny. Łącznie, w ramach realizacji projektu, 9 klas pierwszych i drugich otrzymało nagrody w postaci dofinansowania wyjazdu o wartości 8 tys. złotych.

Tym też sposobem, uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Opolu wraz z wychowawczynią Panią Jadwigą Sowińską, podczas 2-dniowego wyjazdu zwiedzali Zamek w Ogródzieńcu, Park Miniatur, Park Rozrywki i Park Doświadczeń, uczestniczyli w pokazie rycerskim oraz wstąpili do „Zaczarowanego Lasu” w Piasku k/Janowa. Natomiast klasa integracyjna ze Szkoły Podstawowej nr 16 w Toruniu wraz z Panią Mariolą Przedzinkowską i Teresą Karasiewicz, odbyli swą wymarzoną podróż do wioski indiańskiej i zwiedzali Muzeum Indian Północnoamerykańskich, poznali akwedukt (Fojutowo) oraz ogród dendrologiczny. A aby dotrzeć do miejsca noclegowego, maszerowali na orientację z mapą

Czarnej Wody. Uczniowie i nauczyciele po powrocie przysłali do biura projektu wiele pięknych zdjęć i spisali mnóstwo wrażeń z wyjazdów.

Dzięki konkursom, uczniowie stali się aktywnymi uczestnikami procesu kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, doskonalenia umiejętności szacowania wydatków, oszczędności oraz podejmowania racjonalnych wyborów związanych z planowaniem wydatków na szkolny wyjazd edukacyjny. Wierzymy, że dzieci w ten sposób nabierają pewności siebie i łatwiej podejmują się zadań, które sprawiają im trudności. Konkursy były świetną okazją do nauki przedsiębiorczości i sprawdzeniem swych umiejętności.

Czy realizacja projektu wpłynęła na kształtowanie postawy przedsiębiorczości uczniów?

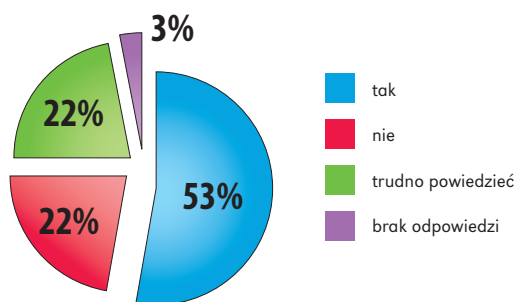
12. Osiągnięcia PROJEKTU

Program Szkoły kreatywnych umysłów zdobył uznanie wśród nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Na podstawie przeprowadzonych rozmów i ankiet dostrzega się pozytywne opinie o realizowanym przedsięwzięciu. Rodzice deklarują, że dzieci chętnie uczęszczają na zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne, nauczyciele natomiast dostrzegają widoczne zmiany w umiejętnościach dzieci, uważają, że realizacja programu wpłynęła na kreatywność, otwartość, aktywność i zaangażowanie uczniów. Wykazują postawy inicjatywności i przedsiębiorczości. Rodzice jak i nauczyciele, wyrażają wolę kontynuacji sprawdzonych, efektywnych działań projektu w klasie trzeciej.

Prowadzone badania w ramach projektu *Szkoły kreatywnych umysłów* dowodzą, że o sukcesie edukacyjnym uczniów w dużej mierze decydowało wsparcie otrzymywane w domu rodzinnym. Zaproponowane rozwiązania edukacyjne w programie SKU były ważnym zadaniem dla szkoły, która podejmowała działania zwiększające aktywność rodziców w życiu klasy i szkoły.

Zatem by osiągnąć sukces w nabywaniu przez dzieci kompetencji kluczowych niezbędnym było zorganizowanie spotkań z rodzicami. W tym celu przeprowadzono tzw. *Wywiadówki inaczej*, których założeniem było przełamanie barier między szkołą a rodzicami i przybliżenie istoty i założeń projektu SKU. Dużym sukcesem było zaangażowanie

Czy przeprowadzona przez nauczyciela diagnoza dotycząca profilu inteligencji dziecka miała wpływ na zmianę dotychczasowego sposobu postępowania rodzica w stosunku do dziecka?

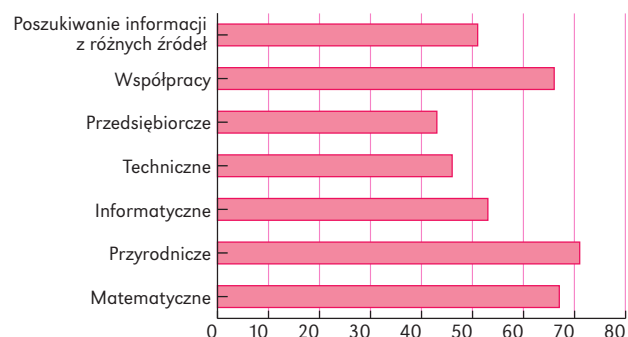

rodziców w aktywny udział w przebiegu spotkania. W programie *Wywiadówki inaczej* zwrócono szczególną uwagę na koncepcję teorii inteligencji wielorakich H. Gardnera i znaczenie diagnozy w planowaniu konstruktywnych sytuacji edukacyjnych zarówno w domu jak i szkole.

Dzięki informacjom przekazywanym przez nauczycieli rodzice mogli poznać niepowtarzalny profil inteligencji swojego dziecka w danym okresie jego rozwoju i dostosować styl pracy do jego indywidualnych potrzeb. Rodzice wyrażali swoje zadowolenie z możliwości udziału dzieci w realizowanym przez szkołę projekcie.

Z podsumowań ankiet wynika również, że rodzice najbardziej są zadowoleni z wiedzy dzieci zdobywanej dzięki działaniom praktycznym. Stają się dzięki temu bardziej samodzielne, lepiej planują

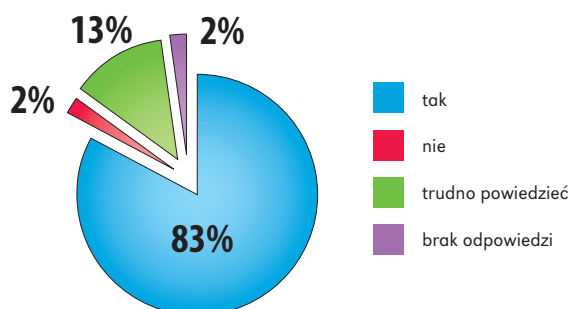
UMIEJĘTNOŚCI
Jeśli tak, to w obszarach jakich umiejętności? Prosimy o zaznaczenie właściwej umiejętności. Można zaznaczyć kilka wskazań.

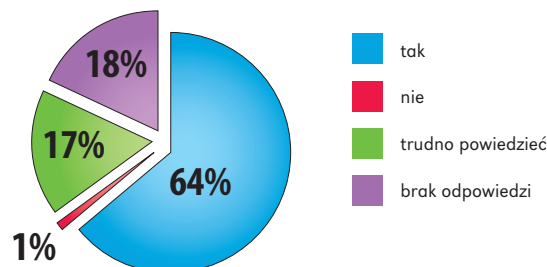
i analizują swoje działania. Doceniają również ogromną ilość materiałów i pomocy naukowych, dzięki którym dzieci pragną poznawać świat nauki i techniki. Zauważono także zmianę w zachowaniu pociech - ze skrytych i cichych osób zmieniły się w otwarte i aktywne. Na uwagę, według rodziców, zasługuje również ciekawa tematyka zajęć rozwijająca kreatywność i przedsiębiorczość.

O sukcesie projektu SKU świadczą wypowiedzi rodziców dzieci w przeprowadzonych badaniach ankietowych. Z wypowiedzi rodziców wyłania się obraz ich zadowolenia z udziału dzieci w projekcie. Deklarują, że dzieci chętnie chodzą do szkoły, w której uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych dostosowanych do ich potencjału. Dostrzegają starania szkoły, by dziecko miało poczucie sukcesu na miarę swoich możliwości. Ponadto mają świadomość pozytywnych zmian w umiejętnościach

Czy dostrzegliście Państwo pozytywne zmiany w umiejętnościach dziecka pod wpływem realizacji programu SKU?

Czy realizacja projektu wpłynęła na kształtowanie postawy otwartości uczniów?

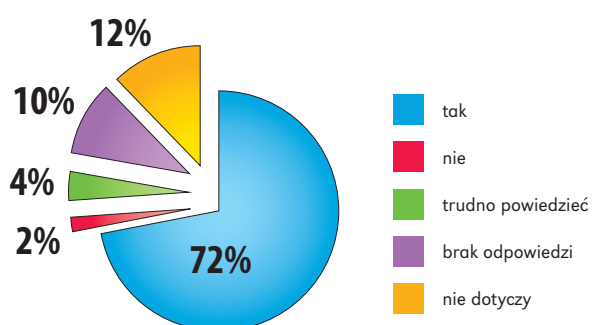

dziecka, które nastąpiły pod wpływem realizacji projektu SKU. Nauczyciele odegrali bardzo ważną rolę w sposobie realizacji projektu SKU. Przez okres trwania projektu byli opiekunami klasy, przewodnikami i mentorami dla uczniów. Z wielkim zaangażowaniem realizowali zadania stawiane przez *Szkoły kreatywnych umysłów*, obserwowali i monitorowali rozwój swoich podopiecznych. Czas spędzony z uczniami pozwolił nauczycielom na trafne wnioski i spostrzeżenia dotyczące uczniów, dlatego opinie na ich temat są tak ważne dla projektu.

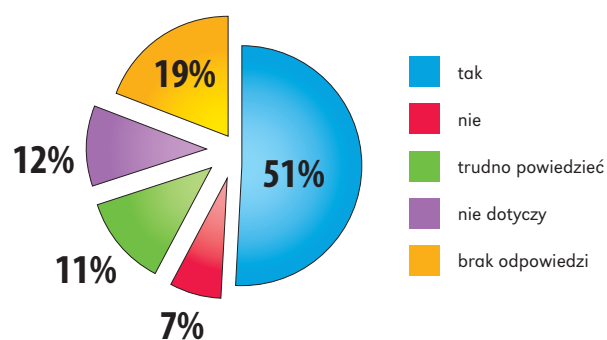
Z podsumowań raportów z monitoringu wynika, że nauczyciele cenią program SKU oraz programy zajęć pozalekcyjnych przede wszystkim za elastyczność oraz indywidualizację pracy z dziećmi.

Z obserwacji nauczycieli wynika również, że nastąpił znaczny wzrost aktywności wszystkich uczniów podczas zajęć przy wykorzystywaniu środków dydaktycznych. Uczniowie, w oczach nauczycieli stali się pewni siebie, otwarci, poszukują rozwiązań problemów poprzez współpracę w grupie i aktywizujących metod pracy podczas zajęć.

Czy Pana(i) dziecko chętnie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych rozwijających uzdolnienia uczniów w ramach programu Szkoły kreatywnych umysłów?

Czy Pana(i) dziecko chętnie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych wspierających uczniów?

99
wykwalifikowanych
nauczycieli

Zdaniem nauczycieli prowadzone działania projektowe wpłynęły także na rozbudzenie ciekawości poznawczej, twórczego myślenia, inwencji twórczej poprzez wykorzystywanie w procesie uczenia się:

- elementów TRIZ - Pedagogiki tj.: zadawanie niekonwencjonalnych pytań, rozwiązywanie problemów, nietypowych zadań,
- umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- multimediów, które w wyjątkowy sposób przyciągają uwagę uczniów i wpływają na zwiększenie efektywności procesu nauczania i uczenia się uczniów, umożliwiają dzieciom zdobywanie wiedzy w sposób ciekawy, zmuszający ucznia do kreatywnego myślenia,
- atrakcyjnych metod pracy, m.in.: metoda gier dydaktycznych, metoda sytuacyjna, burza mózgów, dyskusja, prowadzone doświadczenia i eksperymenty, mapa myśli.

Realizacja projektu przyczyniła się do doskonalenia, planowania i organizowania pracy zespołowej. Jednak największym sukcesem realizacji projektu, w opinii nauczycieli, jest przede wszystkim radość, uśmiech i zadowolenie uczniów z osiągniętych sukcesów oraz pasja w odkrywaniu tajemnic wiedzy.

1892
dzieci

:) UZNIOWIE Z PROJEKTU SKU - IGA, ADRIAN I MIKOŚZ :)

Okres edukacji wczesnoszkolnej to czas, w którym najistotniejszym przemianom podlega relacja z otoczeniem w zakresie uczenia się. Dziecko uczy się spontanicznie i naturalnie, w każdych okolicznościach. Natomiast inna faza uczenia odbywa się pod kierunkiem nauczyciela – wtedy uczenie staje się czymś celowym i ukierunkowanym. W projekcie SKU nauczyciele poznali metody jak diagnozować psychikę uczniów oraz jak skutecznie motywować,

jak wykorzystywać ich dziecięcą aktywność, ciekawość otaczającego świata, jak wzmacniać aby odnieśli sukces dziś i w przyszłości. Wpłynęło do nas wiele historii dzieci, które obrazują pozytywne efekty wdrażania projektu SKU w szkołach. Dzięki nim widać, jak duży wpływ projekt wywarł na kreowanie rozwoju uczniów. Historie opisali nauczyciele realizujący zajęcia w ramach projektu.

[Poznajcie Igę, Adriana i Miłosza.](#)

IGA

województwo opolskie

Iga to dziewczynka o dużych możliwościach. Szybko chłonie wiedzę i umiejętności, osiąga najwyższy pułap postępów edukacyjnych. Wyróżnia się kulturą osobistą, sympatycznym zachowaniem, jest koleżeńska i uczynna. Iga w każdej innej klasie została by prymusem, byłaby postrzegana jako wzorowa uczennica, ale nie miałaby sposobności wykazania swoich wszystkich zdolności. W klasie realizującej projekt SKU, Iga w większym stopniu zyskała okazję do rozwoju i wykorzystania intelektualnych kompetencji. Działania podejmowane za sprawą projektu wprowadziły uczennicę w nowe doświadczenia, dały sposobność poznania wielu ważnych obszarów życia. Dzięki pomocom naukowym uzyskanym w projekcie Iga już jako pierwszoklasistka miała okazję wystąpić w roli eksperta. Wraz z mamą przygotowała jeden z modeli dydaktycznych, przyswoiła sobie odpowiedni zakres wiedzy i jako specjalistka w szkole przeprowadziła zajęcia dla dzieci. Duma z dobrze wykonanego zadania, uznanie ze strony rówieśników

wpłynęły u dziecka na wzrost poczucia wartości. Fascynacja ciekawymi środkami dydaktycznymi oraz możliwość konstruowania, przeprowadzania eksperymentów, posługiwania się Internetem wpłynęła u dziewczynki na rozwój kompetencji TIK, technicznych i przyrodniczych, na poszukiwanie niekonwencjonalnych rozwiązań architektonicznych. Iga często do naszej sali lekcyjnej zapraszała swoje koleżanki z innych klas, prezentowała im projektowe zasoby, występowała w roli znawcy, cieszyła się z możliwości dzielenia się własną wiedzą. Zyskiwała coraz większą pewność siebie.

Już w pierwszych szkolnych dniach dziewczynka ujawniała umiejętności organizatorskie. Na znaczny rozwój tej części osobowości uczennicy wpłynęły szkolne kiermasze. Można to prześledzić na podstawie czterech zorganizowanych do tej pory świątecznych kiermaszów. Iga stała się pomysłodawczynią wielu klasowych przedsięwzięć wytwórczych. Mobilizowała swoją rodzinę do wytwarzania akcesoriów do sprzedaży. Doświadczyła własnej sprawczości i zauważyła materialną wartość pracy – działania, za które nawet dziecko może uzyskać gratyfikację finansową. Iga sprawdzała się w wielu projektowych działaniach. Zyskiwała uznanie rówieśników. Powoli wysuwała się na pozycję lidera. Na początku drugiej klasy przez klasową społeczność została wybrana na przewodniczącą klasy. Iga to obecnie osoba sukcesu szkolnego, w znacznej mierze dzięki Szkole kreatywnych umysłów.

ADRIAN

województwo kujawsko-pomorskie

Adrian, chłopiec z dużymi czarnymi oczami i czarnymi włosami. W oczach wielki znak zapytania i łzy jak grochy. Podczas lekcji minimum aktywności. Nic poza tym. Tak było przez kilka tygodni września. Mama ucznia podpisała zgodę na udział syna w zajęciach pozalekcyjnych SKU. Jednak po niedługim czasie napisała oświadczenie, aby zwolnić Adriana z uczestnictwa w tych zajęciach. Wynikało to ze strachu o syna, że nie poradzi sobie z nowymi obowiązkami i nie znajdzie swojego miejsca wśród dzieci. Wychowawca przekonał jednak opiekuna Adriana, aby uczeń uczęszczał na zajęcia. Początkowo na zajęciach chłopiec starał się być niewidzialny dla innych. Praca była jednak tak kierowana, aby Adrian musiał coś podać, coś podnieść, przenieść. Nie wiadomo kiedy w jego oczach pojawił się błysk. Nadal mało mówił głośno. Stopniowo coraz czynniej brał udział w lekcjach. Zaczął się zgłaszać na zajęciach, podchodzić do tablicy. Najważniejsze, że już od dawna nie płacze. Dużym sukcesem dla Adriana było uczestnictwo w rajdzie klasowym. Nikt nie musi już namawiać chłopca na udział w zabawach z innymi dziećmi, teraz to on jest inicjatorem gier.

MIŁOSZ

województwo lubelskie

Miłosz ma 9 lat i jest uczniem drugiej klasy. Zespół klasowy jest bardzo ambitny, pracowity i wykonujący dużo dodatkowych zadań. Można zaobserwować w klasie zdrową rywalizację w nauce. Uczniowie chętnie biorą udział w zajęciach dodatkowych. Doskonałe możliwości rozwoju dawał im bogaty zbiór pomocy i zajęć realizowanych w ramach projektu, *Szkoły kreatywnych umysłów*. Diagnoza początkowa wykazała, że Miłosz wykazuje wyrównany poziom wszystkich inteligencji. Dużo mówi, chętnie rozmawia, posługuje się bogatym słownictwem. Lubi słuchać bajek, opowiadań, często sam wymyśla historie, opowiada, ładnie czyta. Ma dobrą pamięć, łatwo zapamiętuje nawet trudne terminy. Chłopiec lubi prace ręczne, uczy się łatwiej przez działanie. Zadaje mnóstwo pytań dotyczących świata i ludzi wokół niego, jest dociekliwy, chętnie rozwiązuje problemy. Chętnie bawi się układankami, mapami, labiryntami. Lubi słuchać muzyki, jest wrażliwy na dźwięki z otoczenia. Zawsze chce być niezależny i samodzielnie decydować o swoich sprawach. Lubi pomagać

innym i wczuwać się w ich problemy. Na podstawie tej diagnozy zalecano nauczyć chłopca samodzielnego zbierania informacji, obrazków i artykułów o tematyce przyrodniczej, stymulować rozwój poprzez ruch i mowę ciała. Inteligencja matematyczna wymagała wsparcia w obszarze przeliczania różnych zbiorów. Angażowanie dziecka do roli „eksperta - naukowca”, wzmocniło jego kontakty z rówieśnikami i dało chłopcu satysfakcję z posiadanych zdolności.

Chłopiec został zapisany na zajęcia dodatkowe, rozwijające zdolności dziecka, gdzie miał możliwość działania, rozwiązywania problemów, eksperymentowania czy pokazywania i poznawania nowych rzeczy. Razem ze swoją klasą, pod opieką nauczyciela młodzi odkrywcy na zajęciach przeprowadzali eksperymenty i badania naukowe. Miłosz czerpał z tego ogromną satysfakcję i zadowolenie. Nauczył się bez trudu uruchamiać radio i samochód wykorzystując „Sekrety elektroniki”, składać mięśnie i kości człowieka, budować z klocków wspaniałe budowle. Wzbogacił swój warsztat „naukowy” o pojęcia związane z energią, powietrzem, wodą. Projekt *Szkoły kreatywnych umysłów* stworzył szerokie możliwości, zarówno nauczycielowi, jak i uczniom. Nauczyciele mieli dostęp do ogromnego zasobu pomocy na zajęcia rozbudzające ciekawość i uczniowskie pasje. Uczniowie mogą planować wspólne projekty i brać udział w konkursach. Miłosz myśli pozytywnie, co wpływa na jego lepsze samopoczucie. Nie boi się wyzwań i wierzy we własne siły i działanie, dzięki czemu nie kumuluje skutków stresu i zdecydowanie mniej go odczuwa, dobrze się uczy, ponieważ potrafi znaleźć odpowiednią dla siebie metodę nauki.

W rozwoju jego indywidualności wsparciem są rodzice, którzy są dla Miłosza wzorem do naśladowania. Starają się zachęcać dziecko do czerpania zabawy z samego procesu twórczego, bez stawiania nacisku na efekt końcowy. Prezentują otaczający świat jako zestaw ogromu możliwości, a nie ograniczeń. Zdaniem wychowawcy projekt rozwinął u niego szybką, a przede wszystkim intuicyjną naukę oraz dociekliwość i przenikliwość. Uczeń jest dwukrotnym laureatem olimpiady OLIMPUSEK, która polegała na rozwiązaniu przez uczniów sprawdzianu poruszającego zagadnienia z edukacji polonistycznej, przyrodniczej i matematycznej.

Dziękujemy bardzo, że byliście częścią tak wspaniałego projektu!

